

EGY AZ ISTEN

Unitárius Közlöny

KOLOZSVÁR, 1888–1948/1990. • 26. (86.) ÉVF. • 4. SZÁM • 2016. ÁPRILIS • ÁRA: 2,50 LEJ

Fotó: Czire Alpár

Múltból induló áramlás

● Verőfényes tavaszi napban ázó székely kapu előtt álldogáló család. Az úr a fotokópia elkészítését dirigálja. Pompás épületek tervei fölé hajló arc. Majd az impozáns szálló fele igyekvő vendégsereg. Magyar tannyelvű iskolát álmódó lelkész. Népes templom, zsbongó szeretetiskolások nagy számban. A múltból ittfele, használaton kívülre szorult szekér. Mit kezdhetnénk vele? Felveri a gaz.

Múzeumban kiállított felvételek székely kapukról. Az építész

életművét szakértelemmel elemző művészettörténész, az épített örökséget a ma embere figyelmébe ajánló diákok. Az emlékező utókor. A hitélet, a lélek útjainak porát lefújó gondolkodó. A múltból ittmaradt, meglelt szekér. Körüllengi a szépség, az előttünk járók emléke. És a mának embere felfedezi: a szekér már nem csak terheket cipel, hanem mesél, mutat, foglalkoztat. A jelen nem csak egy pillanatot: a múltból induló áramlás, mely a jövő fényei felé sodor.

A tartalomból:

Reménytelen szerelem?! 2

Szinte Gábor – egy háromszéki unitárius néprajzkutató Budapesten 5

Pákei Lajos (1853–1921) 7

Mentsük meg a New York szállót 11

A másét tiszteljük, a magunkét nem hagyjuk 13

„...ügyelj, hogy becsületes maradj, mert a jövő a béke emberé!” (Zsolt 37,37)

Olvasóink figyelmébe!

Hippokratész házörzője

néven jött létre Kolozsváron – több szervezet és intézmény közreműködésével – egy olyan hálózat, amely a Kolozsváron orvosi ellátást igénylőknek kíván segítséget nyújtani. A fent nevezett hálózat-
tal az a célunk, hogy segítsünk a

pácienseknek az esetleges alkalmi szállás megtalálásában, az egészségügyi személyzettel való nyelvi kommunikációban, illetve a kórházak közötti eligazodásban, végül az esetleges visszaélések (nyel-

vi diszkrimináció, csúszópénz-kérés stb.) orvoslásában. Amennyiben a fentebb vázolt területeken segítségre lenne szüksége, hívja a 0740974060 (Rácz Norbert Zsolt unitárius lelkész) telefonszámot, vagy írjon a hippokratész.hazorzoje@gmail.com elektronikus postacímre.

Az erdélyi világiak zarándoklata

a Füzesgyarmaton, 2016. július 8–11. közt tartandó Alföldi Búcsúra július 8-án, pénteken reggel 8 órakor indul Székelyudvarhelyről. Várjuk a keblitanácsok és a nőegyletek tagjait. A zarándoklat alatt megmártózzunk a gyógyvizekben, megkóstoljuk a tokaji borokat, és meglátogatjuk Miskolc városát.

Az utazás, a három éjszakai szállás, valamint kétnapi teljes el látás ára 550 lej személyenként.

Az énlaki családos tábor

(2016. augusztus 16–19.) egy új lehetőség azok számára, akik a pihenést és a kikapcsolódást lelki feltöltődésként szeretnék megélni. Rövid áhítatok, hosszú éneklések és beszélgetések rendjén osszuk meg életfelfogásunkat családról, gyermeknevelésről, és a mindennapi hitről. Közben kirándulunk, tábor-tüzet gyújtunk, kézműveskedünk és játszunk.

A családonkénti hozzájárulás 50 lej.

Mindkét tevékenységre Székely Kinga Rékánál lehet jelentkezni a 0751-129-286 vagy aszkingareka@gmail.com elérhetőségen.

Bővebb felvilágosítást is a megadott elérhetőségek valamelyikén lehet kérni.

Magyar Unitárius Egyház
2016. évi egyetemes
nyári táborai

8-11 évesek, jún. 28.-júl. 3.
VÁRFALVI GYERMEKTÁBOR

12-14 évesek, júl. 4-10.
VÁRFALVI IFJÚSÁGI TÁBOR

8-13 évesek, aug. 28.-szept. 3.
IVŐI GYERMEKTÁBOR

Idén konfirmáltak, júl. 13-19.
KONFIRMANDUSOK
MOZGÓTÁBORA

Autóbuszos kirándulás és helyi tevékenységek
hitméllyítő, élménytelni váltakozása.

15-18 évesek, aug. 1-7.
NEMZETKÖZI TÁBOR

Erdélyi és külföldi tágelyházak fiataljainak
autóbuszos, alkotó munkával kitéljesező tábora.

16+ évesek, aug. 15-21.
„VIA UNITARIANA”
GYALOGLÓ TÁBOR

Aranyos mente, Erdélyi-érchegység
páratlan vidékein

A legendássá vált táborokat
a Magyar Unitárius Egyház támogatja,
ezért az egyéni hozzájárulás
személyenként csak 200 lej,
míg a Konfirmándusok Mozgótáborába
300 lej. Mindenik esetben
50 lejt vissza nem térítendő foglalási
előlegként a lelkészhez vagy alulírottához,
a másik felét a táborba érkezéskor kell
befizetni.

Felvétel a helyek beteltéig jelentkezés
sorrendjében történik.

A szállításról a szülők / egyházközségek
gondoskodnak.

A táborokban a nevelés, szórakozás,
kreativitás, mozgás és vallásos élmény
egyensúlyára törekszünk.

Jelentkezni
a helyi lelkésznel vagy
Czire Szabolcs előadó-tanácsosnál:
0740-293942:
cziresza@yahoo.com

www.unitarius.org (Táborok)

Gyülekezetek számára úrvacsorai kelyhek, keresztelőpoharak, kenyérszító tálak, illetve kancsók készítését (finomezüstből vagy a megrendelő által rendelkezésre

bocsátott anyagból), javítását és tisztítását vállalom. Emellett ónból készült egyházi tárgyak restaurálásával is foglalkozom. Érdeklődni a 0264/433-241-es, 0765/128-601-

es, illetve a (0036)20/3168-217-es magyarországi telefonszámon lehet. IMREI IMRE ötösmester (Kolozsvár)

LÉLEKNYITÓ

Ha valaki szolgál...

MÁRK
ATTILA

Az új esztendővel új rovatot indítottunk útjára, amelyben egyházközségeink vallástanárait szólaltatjuk meg. Ők azok, akik a család, a lelkész mellett nevelik, tanítják gyermekeinket unitárius értékeinkre.

Életem eltelt fél évszázadában sokszor éreztem azt, hogy bizonyos feladatokat, munkát nem megfontolt, érlelő gondolkodás után hajtottam végre, hanem egy belső kényszer vett rá. Istennel való kapcsolatomat is úgy jellemezném, mint egy állandó viaskodást a feladatok előli menekülés és a teremtő Atyám sugallta nemes munka örömeinek elfogadása közt. De Ő mindig megtalált, és mindig érzem, hogy milyen jó elfogadni azt, ami felé vezet, jó úgy lenni, hogy Isten lelkembe írt szavai visszhangzanak a szívemben, tettemben. Csak így tudom megmagyarázni életem irányt váltó pillanatait, például amikor rockzenészként vallásos verseket kezdtem megzenésíteni. Látva a zeném, a versek hatását a hallgatókra, éreztem, hogy ez nemcsak belőlem fakad, hanem sokkal mélyebb, isteni sugallat rejlik mögöttük. Hogy is értelmezsem másként, mint rám bízott isteni feladatként, hogy miközben hosszú éveken át nem ajándékozott meg Isten gyerekekkel, mások gyermekeit tanítottam zenélni, imádkozni? Voltak pillanatok, amikor szerettem volna elmenekülni e feladatok elől, de ugyanakkor öröm töltötte el szívemet, amikor a belső hangnak engedelmeskedve megtapasztaltam az Érte és dicsőségére tett munka lélekemelő hatását. „Van arany és drágagyöngyök sokasága? De drága szer a tudománnyal tele ajak.” Gyermekeimet nevelve, tőlük tanulva próbálom megtalálni a megfelelő utat a tanítványaim szívéhez, így saját bőrömmön érezve ennek a munkának súlyát, felelősségét. Árkoson kántorként munka-

körömhöz tartozik a gyermekek zenei és közvetett úton vallásos nevelése. Szeretném, ha ez nem lenne soha csak munkahelyi kötelesség. A minap, imaheti istentiszteleteink alkalmával, a gyermekeket arra buzdítottuk a tiszteletes

erkölcsi nevelés, hisz a diákok családjainon kívül talán a legtöbbször ezeken az órákon hallanak erkölcsi, vallásos kérdésekről. Ez nagyon fontos, mert a jólét, gazdagság és hírnév álképei mögé rejtőzött fogyasztói társadalom veszi

„...ha valaki szolgál, úgy szolgáljon, mint aki azt az Istentől kapott erővel végzi...” (1Pét 4,11)

úrral, hogy vegyenek részt az istentiszteleteken. Egyik alkalommal hamarabb érkeztem a terembe, egy összegyűrt imaheti meghívólapot találtam, amelyre ákombákom betűkkel valamelyik gyermek a következő szöveget írta: 6 ORAKOR MENNI PROBÁRA: Ágyuk.” (Árkosi Gyermek Unitárius Kórus). Szívem megtelt örömmel, látva, hogy a gyermekek fontosnak tartották a próbákon való együttléteket, imádkozást, éneklést.

Sepsiszentgyörgyön a Plugor Sándor Művészeti Iskolában tartok vallásórát, ezek az órák párbeszéd: 2-4 unitárius gyerek van egy-egy osztályban. Sok mindent megtudok ezeken az órákon azokról a gondokról, örömeikről, amelyek ezen gyermekek életét formálják. Próbálok segíteni, ahol szükséges és lehet, együtt örülni ott, ahol öröm fészkelődött a kicsik szívébe. Egy szendvicset majszoló kisdíák mondta: „Magával jó az óra, mert maga olyan vicces.” Hogy miért említem? Mert nem tartom egy „vicces embernek” magam – talán az isteni láng az, ami e vallásórákon bennünk, általunk megnyilatkozik. Úgy érzem, szükséges az iskolai vallásos-

körül őket, ami érzéketlen tömeggé próbálja gyúrni őket.

Sokszor érzek kételyt munkám eredményességével kapcsolatban, sokszor fárasztó a diákok érdeklensége, unalma, de ezt mindig egy új kihívásnak veszem, amelyet érdemes felvállalni – úgy érzem, hogy a vallástanári pálya olyan hivatás, amely megkívánja az értelem és szív összehangolását, a gondos előkészületet és az állandó megújulásra és alkalmazkodásra való készséget. Meg vagyok győződve, hogy személyes példánk, hitünk a legjobb példa. A keresztény értékek tanítása pedig a korunk körülményeinek figyelembevételével kell történjen. Úgy érzem, hogy a mai személytelen, az egyéni előrehaladásért könyörtelen harcot vívó társadalomban nekem mint vallástanárnak az örök erkölcsi és keresztény értékek megismertetése, a helyes lelkiismeret, önvizsgálat lehetőségeinek megmutatása a feladatom, hogy a későbbiekben, az élet küzdelmeiben helyesen dönthessenek, ítéljenek, gondolkodjanak és cselekedjenek felnőttként is: „Mert ahol van a ti kincsetek, ott van a ti szívetek is.” (Luk 12,34)

HITFORRÁS

Reménytelen szerelem?!

JAKABHÁZI BÉLA BOTOND

A hogyan a születésnap szórakozások vagy éppen a temetések utáni vendéglátás lejártával az ünnepélyes ebédet a mosogatás követi, és ahogy az ünnepi ebédlőkészlet helyett ismét a megszokott kedvenc, kopott és megrepedezett csészénket vesszük elő, úgy a húsvét megünneplését is takarítás követi, mégpedig elmaradhatatlanul.

A vágyakozás feszültsége

Életünk, mint mindig, az ünnep után is visszakerül a hétköznapi kerékvágásába, a megszokottba, és a mindennapok banalitásai közepette a pillanatnak, az itt és mostnak a szentségét, súlyos jelentőségét nincs időnk felismerni és megélni. Pedig ennek nem kell feltétlenül e régi forgatókönyv szerint történnie. Igaz, a rendkívülien fontos, extázissal telített percek és órák vagy éppen a lélek sötét éjszakaijának gyötrődései után a biztonságot éppen a hétköznapi, az ún. profán ígéri. Csakhogy az emberi élet egy pillanata sem profán, megszokott vagy „átlagos”. Az ünnep, a spirituális élmény, a szenttel való találkozás elragadtatása, akárcsak Mózes Hóreb-hegyi élménye, rövid ideg tart, és arra hivatott, hogy elindítson egy bennünk szunnyadó folyamatot. De az átalakulás misztériuma nem az istenség közvetlen megtapasztalásának meglepő és sorsfordító pillanataiban történik, hanem csendben, rejtetten, a feszültségekkel és bizonytalansággal teli hétköznapiakban. Az atléták a megerőltető, az izomszakadás határáig nyújtott edzéseik között időt adnak testüknek a megújulásra, izmaik a pihe-nés alatt erősödnek. A szervezet-

nek szüksége van erre a csendre, nyugalomra ahhoz, hogy majd nagyobb állóképességet és erőnléti szintet tudjon elérni. Ugyanígy a szentségre vágyó embernek is az ünnep öröme és rendkívülisége után szüksége van arra a csendre, a „takarítás időszakára”, amikor a rendkívüli élmények és az élet szent pillanatai a helyükre kerül-

pedig kiengedjük kezünkől az irányítást. Ezt a félelmetes, gyötrelmes belső utat járta és járja minden szent és misztikus. Félelmetes út azért, mert nem tudjuk, hogy hová vezet. Gyötrelmes, mert amit eddig fontosnak tartottunk, jelentéktelenné válhat, ami nélkül nem tudtuk elképzelni életünket, megtanuljuk nélkülözni, és amit

„...ki taszítja el nekünk a keresztény limlomot az Úr sírja elől?” (Kurt Marti)

nek. Ehhez kell az idő, a megnyugvás, a szemlélődő ima, melyben nem az a célunk, hogy megszólítsuk az Istent, hanem hogy feltételek nélkül behulljunk az istenség szeretetébe. Ez a feltétel nélküli bizalom a legtöbbször azonban elmentmond mindannak, amit ösztöneink és kultúránk elhítt velünk. Ezért kell ellenállásra számítanunk, arra, hogy amit az énünknek nevezünk, foggal-körömmel fog küzdeni azért, hogy saját akaratát érvényesítse, és hogy egy pillanatra se adja ki a kezéből az irányítást. Az ego sikeres akar lenni, fontos akar lenni, terve vannak, forgatókönyvei és túlélési stratégiái. Állandóan lefoglalja magát valós vagy vélt fenyegetések elhárításával. És mindenképpen – valahogy, bárhogy – egyedi, eredeti és jelentőségteljes akar lenni. Ilyenkor Isten csendesen vár, nem erőltetheti rá magát amúgy is túlsúlyolt elmékre és szívekre.

A kihívás

Az elcsendesülő, szemlélődő imádkozásban azonban helyet hagyunk életünkben a szavak által megnevezhetetlen szentségnek, ezáltal

életünk céljáról gondoltunk, az átértelmeződik. A szemlélődő imádkozás illúzióromboló. Felfedi szándékainkat, énközpontúságunk zsarnokságát, a mindennapi gondolkodásunk számalmas körköröségét. Gyakorlatilag a kontroll és az irányítás átadására ösztönöz, ami minden alkalommal szorongással jár. Az egónk a szentségre való áthangelődést halálos fenyegetésként értelmezi, joggal. Aminek meg kell halnia, az az énközpontúság. Az érvényesülés és a siker boldogságot ígérő reményének szét kell oszlania, ami szinte elviselhetetlen terhet jelenthet. Erről mondja Jézus, hogy aki meg akarja tartani életét, elveszíti azt – vagyis aki a teljes életre vágyik, annak identitását a szentség tükrében, Istenben kell keresnie, és nem a saját akaratának és szándékainak a tükörképében. A rókának vackuk van, a madaraknak fészük, csak az embernek nincs előre elrendelt helye a természetben – tanítja a Mester. Mégis: az otthon, a fészek gondolata körül forog szinte a teljes életünk. Ezért tud megtartó erő lenni a család, és ezért védelmezzük szeretteinket életünk árán is. De ugyancsak ez az oka annak, hogy olyan szenved-

délyes érzelmeket mozgat meg bennünk pl. a nemzeti öntudatunk – az otthont és a biztonságot jelentő számunkra. Holott nyugalmat és biztonságot csak időlegesen és nagy áldozatok árán érhetünk el. Oltalmat valóban jelenthet a család, a törzs vagy a nemzet, kiszámíthatóságot nyújthat a napi, heti és éves rutin, a dolgos hétköznapi és az azokat megszakító ünnepek, vagy a világ és az emberi élet szentre és profánra való felosztása. Biztonságot és egy koherens világképet nyújthat egy vallási közösséghez való tartozás, a tudományban való elmerülés, a politikai elkötelezettség, továbbá a biztonságot szolgálják (ezért gyakran lehetetlen feladat kihúzni a méregfogát) az előítéletek, az idegengyűlölet és a rasszizmus. És ennél még sajnálatosabb módon biztonságot és megnyugvást jelent minden rossz szokás, az alkohol és a dohány, sőt a legártatlanabb szükségleteink, mint az evés és a társak támogatása is tölthet be vigasztaló funkciót. Mindezek, függetlenül attól, hogy miként ítélnék meg erkölcsileg vagy a fizikai és lelki egészségünk vonatkozásában, olyan keretet és alapot biztosítanak, amelyekhez újra és újra vissza lehet térni, ideig-óráig vigaszt, erősítést nyújthatnak, és értelmet adnak az életnek szorongásaink közepette. Lehet, hogy ennél nem is lehet több az ember, és lehet, hogy minden tanítás és tevékenység végső soron vigasztalás az emberi élet alapvető kiszámíthatatlanságára és a boldogságunk törekénységére. És mégis. A világ Assisi Ferencei, Teréz anyái, Nelson Mandelái azt mutatják, hogy az ember lehet több ennél: lehet szent. De ehhez alázatos, kitartó és őszinte lelki életre lesz szükségünk, hogy felszabaduljunk annak kényszere alól, hogy bizonyítsuk azt, mennyire megfelelőek vagy megvilágosodottak vagyunk, vagy hogy mennyire ismerjük Istent. A lelkiség útja nem diadalmenet, és tele van alázatra tanító esemé-

nyekkel. Ezek jó esetben megnyitják szívünk a valóság iránt, rossz esetben ingerlékeny, dühös és kicsinyes lényekké fokoz le.

Önmeghaladás, Isten irányában

Nagypéntek és húsvét megerősített abban, hogy az istenség önmagát adja hozzá az emberi életünkhöz, a keresztes egyszerre kínzóeszköz, és a megváltás jelképeként az emberi élet alapvetően ellentmondásos voltára emlékeztetett, a megtörtenségében is áldott életre. Húsvét után talán egyetlen bizonyítékunk az üres sírkamra, amelynek bejárata előtt a húsvéti mítosz szerint a követ elhengerítették. Húsvét reggelén ez az első jele annak, hogy valami rendkívüli történt. De vajon készek vagyunk-e az üres sír feszültségével élni? A mindennapi tapasztalat azt mutatja, hogy nem nagyon. Az élet és halál elválaszthatatlanságát, az iste-

S lassan a kő mintha visszakerülne a sírkamra bejáratához. Lassan kezdünk ismét kételkedni a feltételek nélküli szeretet istenében, és a valóság, az itt és mostban megtestesülő szentség helyett egy patriarchális, száználman szűk határok között megnyilvánuló személyiség-istenség kényuralma alatt véljük találni magunkat. Lassan újraindul a „meg kell felelnem az istennek, különben...” nevű játszma, a szégyennel és büntetéssel sújtó lelkület. Az Úr sírja elé ismét a vallásos limlomjainkat gördítjük. Ezek a kézenfekvő lelkiesség-pótlékok a megszokott, mindig előkapható vallási konzervek, a bűn-elméletek és üdvöztanok, beleértve a sajátunknak tartott ún. jellem általi üdvözülésnek az illúzióját.

Minden nemzedék és egyén saját lelki-spirituális tudatszintjének megfelelően értelmezte és élte meg a húsvéti misztériumot, és mindenkor és társadalom a saját képmására gyártott limlomokkal akarta

ni megtestesülést a Valóságban, beleértve életünket, feszültség lengi körül, amit az emberi szív nehezen akar elviselni. Az üres sírkamra látványa megoldhatatlan rejtély, ezért jobbra nyomasztó. Ezért tűnik megoldásnak az eredeti kő helyett a költő által említett „keresztény limlomot” odahengeríteni a sír elé: hitvallásokat és dogmákat, a megváltó szeretet evangéliuma helyett a megváltó erőszak egyetemesen emberi téveszméjét, a helyettes elégtétel és a bűnbak motívumát, és sorolhatnánk.

elrejteti az üres sír rettenetét és reményét. Az egocentrikus elme a megváltást a személyes én, az egyéni élet örökéletbe való átültetésében látta, a törzsi gondolkodású, etnocentrikus gondolkodás egy kiválasztott, de mindig saját csoport kiválóságában kereste a megváltást. A racionális elme gyermeki butaságként elutasította a mítosz nyelvén áthagyományozott történetet. És ezen túl már nemigen merészkedtünk. A reformáció és a felvilágosodás áldásait méltatva lassan megfeledkeztünk

a közvetítő nélküli (szentírások, papság, intézményegyházak) szentségélmény fontosságáról. Félünk a misztikusok költeményétől, akik a szenvedélyes szentség iránti vágyukat a szerelem fogalmaival tolmácsolják. Megijedtünk, mert ezek az istenség jelenvalóságának tudatában élő szentek azzal szembesítették, hogy minden közvetlen Isten-tapasztalat kiszámíthatatlan, ezért intézményesen nem is irányítható. A jézusi életmód és a Léleknek való engedelmesség helyett szabálykövetés és társadalmi megfelelés lett. Ezzel ellentétben a kontemplatív állapot az istenséghez való elszakíthatatlan tartozás élménye, melyben otthonra a szentségben találunk, a külső körülményektől függetlenül. Ilyen értelemben misztikus jellegű a tapasztalat, ami nem valami paranormális értelemben vett rendkívüli tapasztalatra utal, hanem az istenséggel való belső összetartozás és elválaszthatatlan egység tapasztalati tudásáról.

Valódi kapcsolat

Az ünnep után fontos még egyszer visszatérni a húsvéti élményhez, és közben polcra tenni a másodkézből kapott isten-tapasztalatot.

A középkori, de a kortárs muszlim, keleti és keresztény misztikusok (pl. Merton, Keating, Rohr, Finley) meglepően hasonlóan gondolkodnak Istenről, és a Hozzá fűződő kapcsolatról. Az költészetben az istenes versek szerelmes versek.

A teljesség iránti vágy, melyet csak a szentség megtapasztalása elégíthet ki, nem helyettesíthető sem teológiai fejtegetésekkel, sem a szent iratok tanulmányozásával. Átalakuláshoz csak az élmény vezethet, akár csak a szerelemben, az érzelmet nekünk kell megtapasztalnunk, megélnünk, be- és kielégeznünk minden gyönyörével és gyötrelmével. A misztikus ember az, aki szerelmes a szentségbe.

És milyen a misztikusok istene? Mint a reménytelen szerelmes, aki állandóan és kétségbe esve keresi szerelmét. Ilyen Isten, reménytelenül szerelmes az emberbe, nem távolról szemlélődő, érzelmileg be nem vonódott hatalom, hanem az emberi korlátai közé szorított Lélek, aki teljesen és végérvényesen adja magát hozzá sorsunkhoz. Ez a titok válik nyilvánvalóvá húsvétkor, és ez a felismerés vonz az ünnepet követő időben is a szentség felé.

Isten mint reménytelen szerelmes hív minket egy olyan egységre, amelyben elsimulnak a kettős-

ségek, és értelmét veszíti az ember és Te-Isten elválasztása. Hív „egy olyan útra, amelyet nem értünk, egy olyan találkozásra, amelynek a helyszínét nem találjuk. Csak keressük és kutatjuk. A csend nem édenkerti örömmel jár, hanem egy rettenetes üresség-érzettel. Isten magunkra hagy, a kifosztottság érzésével. Ami a kezdetben imáinkban lelkesített, most lehangolóan felszínesnek és hiteltelennek tűnik Isten színe előtt. Csupán azt tehetjük, hogy teljesen és egészen odaadjuk magunkat kegyelmének. Csupán azt tehetjük, hogy várjunk a sötétben, és kiáltunk a szabadításunkért. Csupán bízhatunk abban, hogy Isten szeretete előtt számításba sem kerül a gyarlóságunk. Csupán hihetünk Benne” (J. Finley). Jobb ezért, ha minél kevesebb vacakhoz ragaszkodunk a szívünk, hogy annál nagyobb teret és mélységet tölthessen be életünkben a valóság Istene. Ezért kezd el és folytasd a takarítást, dobd ki a limlomot, hogy élni tudj Isten érthetetlen ragaszkodásának és szerelmének tudatában!

Éld meg, a misztikusok átalakító és ijesztő paradoxonját: a kölcsönösen reménytelennek tűnő, ember-Isten-szerlem titokzatos hatalmát!

Keresztúri műkedvelők

Töretlen szórakozás. Kemény munka. Sorozatos próbák. Sok nevetés. Ez jellemezte azoknak az elmúlt két hónapját, akik a Székelykeresztúr Gyöngye Unitárius Színjátszó Társulat tagjai. A 9. éve működő társulat Mikó Amália segédlelkész vezetésével kezdte működését, s évről évre több-kevesebb taggal színdarabokat adtak elő. Kezdetben egy-egy hosszabb darabot, majd évente két rövid vígjátékot. Sokszor vendégszerepeltek, és az *Echós székér nyomában* amatőr színjátszó vetélkedőn is rendszeresen fellépnek. A társulat magja az

idén László Miklós két vígjátékát, a *Milliomosokat* és *A néma embert* tanulata be. Szinte naponta próbáltak, esténként és minden második héten délelőtt is, hiszen a második darab egyik főszereplője munkája miatt csak délelőttönként tudott próbálni. Legalább annyi örömet hozott a próbafolyamat, mint amennyi áldozatot kért: próba után nem ritkán terülj-terülj asztalkámra került sor, a társulat névnapokat ünnepelt. Nagy öröm volt számomra, hogy ebben az évben beszolgáló lelkészként én tudtam segíteni a társulatot, osztoztam lelkesedésükben, elkötelezettségükben. E csapat tagjai nem csak

elkötelezett színjátszók, hanem rendszeres templomba járók, kórusban, nőszövetségben és az egyházközség sok területén ott vannak és tevékenykednek. Nyilvános főpróba végén 140-en tapsoltak nekik, s a színdarabos kosaras bál résztvevői is vastapssal jutalmazták a teljesítményt és a felhőtlen szórakozás óráját. Csak az árnyékolta be a jókedvet, hogy néhányan izomlázat kaptak a sok kacagástól. Az egyházközség 16. kosaras bálján mindenki jól mulatott. Hamarosan a városi Kultúrházban is játsszák, valamint vendégszerepelné is szívesen elmennek.

MOLDOVÁN-SZEREDAI NOÉMI

Szinte Gábor – egy háromszéki unitárius néprajzkutató Budapesten

FURU ÁRPÁD

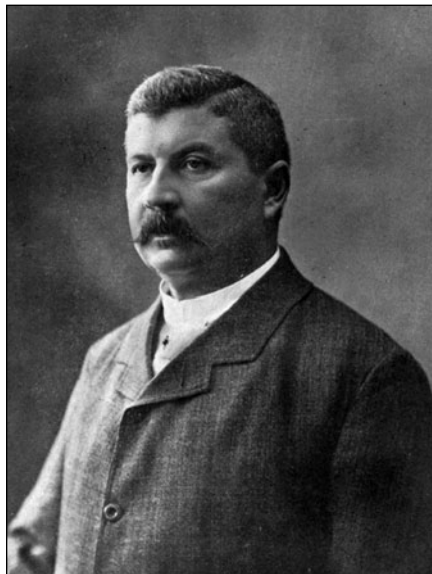
• Budapesten, a Néprajzi Múzeumban 2015. április 15. és 2016. május 1. között látogatható *A Székelykaputól a törülközőig – Szinte Gábor gyűjtései* című kiállítás. A kurátorok által végzett tárlatvezetés és a kiállításhoz kapcsolódó *Erdélyi népi építészeti dokumentálások napjainkban* című tudományos tanácskozás egyaránt része volt a március 5-én megrendezett *Néprajzi Múzeum Napja* című nagy sikerű rendezvénynek.

Szinte Gábor 1855-ben született unitárius kismemesi családban Sepsikőröspatakon, ahol édesapja, Szinte László, jegyzőként dolgozott. Középiskolai tanulmányait Székelykeresztúron, majd Kolozsváron, az unitárius kollégiumokban végezte. Kolozsváron az 1873–74-es és 1874–75-ös évfolyamok hetedik, illetve nyolcadik gimnáziumi osztályok jegyzékében szerepel.

1875-től Budapesten, a csupán néhány évvel korábban, 1871-ben alapított Országos Magyar Királyi Mintarajztanoda és Rajztanárképezdébe járt, ahol többek közt Schulek Frigyes és Székely Bertalan is tanított. Itt középiskolai tanári oklevelet szerzett. Rajztanári pályáját Vácon és Déván kezdte, majd 1887-től 1914-ben bekövetkezett haláláig Budapesten a VIII. kerületi Magyar Királyi Állami Főgimnáziumban tanított. (*Bata Tímea-Tasnádi Zsuzsa: A Székelykaputól a törülközőig – Szinte Gábor gyűjtései, kiállítás-katalógus, Néprajzi Múzeum, Budapest. 2015. 6.*)

A néprajz, építészettörténet, régészet iránti elkötelezettsége már dévai éveiben megmutatkozott, és teljes életútját végigkísérte. Széles szakmai érdeklődési körét sokminden ébren tartotta. Kutatói munkásságának első jelentős álló-

mása a székely lakóház sajátosságainak, fejlődési vázlatának elemzése, ezzel párhuzamosan pedig a székelykapuk, azaz a galambbúgos kötött nagykapuk tanulmányozása. Részletesen elmélyült a székely faragott kopjafák, sírjelek, az ezekenél használt szimbólumok, minták kutatásában is, majd élete utolsó korszakát a faépítéssel, ezen belül

Szinte Gábor portréja 1898 körül.

Reprodukció: Értesítő a Budapesti VIII. Kerületi Magyar Királyi Állami Főgimnáziumról 1913–14 tanévben (Forrás: Néprajzi Múzeum)

az ácsolt fatornyok, haranglábak és templomok megismerésének szentelte. A fatornyok kutatása élete alkonyának befejezetlen vállalkozása volt. Györffy István szerint az erdélyi szakrális faépítéssel vizsgálatára többek között az ösztönözte Szinte Gábort, hogy „a románság már-már a maga ősi kultúrvagyonának kezdte tekinteni azokat a nyugati eredetű gótikus kis fatemplomokat, melyek a Kárpátokon belül megtalálhatóak, de a Balkánon nem.” (*Györffy István: Szinte Gábor halála. Ethno-*

graphia 25. (új folyam 10) 1914. 345.)

A Néprajzi Múzeum tulajdonában levő Szinte-anyag több mint 300 fényképből, mintegy 100 rajzból, kutatóútjairól készült jelentésekből áll, melyeknek forrásértéke felbecsülhetetlen. Gyűjtéseinek eredményeit több tucat értékes publikációkban tette közkinccsé. Györffy István a róla írt nekrológiájában hangsúlyozza: „Tárgyi néprajzi anyagát a legnagyobb kritikával gyűjtötte, úgy, hogy dolgozatait minden idők kutatója a legnagyobb haszonnal forgathatja.” (*Györffy István: i. m. 345.*) Szinte Gábor kapcsolata az Unitárius Egyházzal folyamatos volt. Az egyház tanácsosaként és a Budapesti Dávid Ferenc Egylet tagjaként is számon tartják. Egyházi kiadványokban, többek között az *Unitárius Közlönyben* és *Az Unitárius vallás Dávid Ferenc korában és azután* című kiadványban 1910-ben Déva váráról közölt tanulmányt. Fia, Szinte László építész-mérnök, aki apjával részt vett az erdélyi fatemplomok és -tornyok dokumentálásában, két unitárius templomot is tervezett: az egyik Kocsordon, a másik Dunapatajon áll.

A Bata Tímea és Tasnádi Zsuzsa néprajzkutatók kurátorságával, valamint Kiss Beatrix tervezésével létrejött kiállítás tág teret szentel a felsorolt négy nagy témakörnek. A látogató eredeti és kinyitott korabeli fényképek alapján ismerkedhet nemcsak a századforduló székely házaival, de más erdélyi tájak paraszti épületeivel is. A különböző technikával készített eredeti rajzok mellett kopjafa és harangtorony makettek illusztrálják Szinte dokumentálási módszereinek változatosságát és igényességét. A fotográfiák, melyekről

Szinte Gábor nem számúzta a korabeli viseletbe öltözött, pödört bajszú gazdákat, kendős háziaszszonyokat és kíváncsi tekintetű gyermekeket, az őket kísérő pontos alaprajzi vázlatok által válnak még érthetőbbé, tudományosan értekelhetőbbé. A székely kapuk képei mellé rajztanári képzettségének megfelelően összetett, mértani szerkesztésű, az aprólékos díszítőmotívumokat is hitelesen és pontosan dokumentáló, ugyanakkor magas művészi színvonalú műszaki rajzokat csatolt.

A kiállítás lehangsúlyosabb és egyik legnagyobb szakmai jelentőségű és nem kevés muzeológiai bravúrt igénylő eleme a Szinte Gábor által elsőként dokumentált és köztudatba emelt 1673-as keltezésű kapu megmaradt részleteinek, azaz kontygerendájának és egyik faragott fapillérének bemutatása.

A mikházi ferences kolostor elé feltevezetett Kájoni János XVII. századi ferences szerzetes, nyomdász és zenegyűjtő által állíttatott monumentális ácsszerkezetet, a szakma által ismert legkorábbi galambbúgos kötött kaput, maga Szinte Gábor a „székelykapuk ősapjának” nevezte. (*Szinte Gábor: Marosszék. In: Erdély XII. 1–3. 1903. 34–36., Balassa M. Iván: A székelykapu. 2011. 106–108.*)

Szinte Gábor háromszéki unitárius gyökereit, unitárius neveltetését nem felejtve vált a magyar néprajztudomány egyik legkiemelkedőbb kutatójává. Választmányi tagja volt a Magyar Néprajzi Társaságnak és az Erdélyi Kárpát Egyesület székesfővárosi osztályának, valamint korelnöke a Magyar Rajztanárok Országos Egyesületének. Élete végéig kötődött a Székelyföldhöz, Erdélyhez,

ahová rendszeresen visszajárt. Munkáinak fő jellemzője mindvégig a pontosság és mértéktartó tárgyilagosság. Zárszóként álljon itt szakmai hitvallása, melyet székelyföldi utazásai kapcsán fogalmazott meg: „Milyen lehet az ilyen népnek házi tűzhelye, családja, boldogsága, mindig vágytam tudni. És íme megtudtam hosszabb időt töltvén köztük. Persze nem úgy utaztam, mint a legtöbb turista vasúton, hanem gyalog, borvizes szekéren vagy székely szekéren. Hogy lássam életmódjukat, halljam jóízű beszélgetésüket, üde észjárásukat. Hozzáférték szívükhöz, hogy megnyissam ajkukat az őszinte szóra. Mert a székely ember így gondolkozik: „megmondom én instálóm az igazságot, de nem egyszeribe”. (*Szinte Gábor: A csíkiak. Erdély. Erdély népei melléklet 1901. 3.*)

Temesvár szellemében

(Közlemény Tőkés László történelmi érdemeinek védelmében)

Mélységesen megdöbbenett Klaus Johannis köztársasági elnök döntése, amellyel visszavonta a Románia Csillaga érdemrendet az 1989. évi temesvári népfelkelés kirobantójától. Sokunk számára érthetetlen, milyen elvi alapja van ennek az államelnöki döntésnek, amellyel a negyedszázaddal ezelőtti történelemalakító kiállításért odaítélt állami érdemrendet visszavonta – egy későbbi politikai véleménynyilvánítás megbüntetéséért. A történelmi tettek megítélésének szokatlan módja ez, és megalázó üzenet mindazoknak, akik áldozatot vállaltak és szenvedtek a rendszerváltozásért.

A történelem azt példázza, hogy sorsfordító hőstettekhez és áldozatvállalásokhoz nem állami érdemrendek szükségesek, hanem bátorság és isteni segedelem. Tőkés Lászlónak a nacionál-kommunista diktatúra falainak megbon-

tásához mindkettő megadatott, amikor 1989 megváltó adventjében Temesvár egén a szabadság hajnala hasadt. Illesse köszönet és tisztelet az akkori temesvári református gyülekezetet, az élő láncszemként hozzájuk csatlakozó más felekezetű testvéreinket, a diktatúra elleni tüntetésekben részt vevő temesvári románokat, magyarokat és más nemzetű hősokeket.

A temesvári népfelkelést illetően régóta célzatos történelemhamisítás zajlik Románia-szerte, miközben negyedszázados reményeink csak részlegesen teljesültek. A kommunista rendszer államhatalmi bűneinek elkövetői többnyire nem feleltek tetteikért, az áldozatok méltányos kárpótlására nem került sor, sőt a korabeli haszonélvezők 1989 után sikeresen érvényesítették politikai és gazdasági helyzetelőnyüket. Az államvédelmi szervekkel együttműködők átvilágítása távolról sem teljes körű, bár a társadalmi szintű erkölcsi és politikai megtisztulásnak ez is alapfeltétele.

Temesvár szellemében töretlenül küzdenünk kell a tényleges rendszerváltozás kiteljesítéséért, állami érdemrendek sorsától függetlenül.

Kolozsvár, 2016. március 5.

BÁLINT BENCZÉDI FERENC,
a Magyar Unitárius Egyház
püspöke

Kórházlelkészi szolgálat

Kolozsvár
dr. Ferenczi Enikő
0740-063767

Marosvásárhely
Pavelka Attila
0746-234917

Sepsiszentgyörgy
Buzogány Csoma Csilla
0742-512574

Székelyudvarhely
Katona Dénes
0266-213100

Pákei Lajos (1853–1921)

FEHÉR JÁNOS

• A historizmus jeles erdélyi képviselőjeként számontartott kolozsvári építésről már sokan írtak, méltatták szerteágazó munkásságának különböző területeit. Középületeiről, villa- és kastélyépítéséről, Kolozsvár műemlékeinek dokumentálására irányuló, iparmúzeumot és ipariskolát szervező munkásságáról több tanulmány is megjelent, kéziratosszerű önéletrajzának részletei is közlésre kerültek,¹ legutóbb pedig Dávid Gyula és Gaal György foglalták össze mindazt, amit életpályájáról, illetve a Pákei-életmű kutatásáról tudni lehet.² Építési tevékenységének kimerítő feldolgozására azonban még mindig nem került sor.

Önéletrajzának kiadatlan részletei

A monumentális bölöni unitárius templom építéstörténetével foglalkozó saját kutatásaink során (ennek eredményeit frissen megjelent kötetünkben közzé is tettük – lásd a 6. sz. jegyzetet) alkalmunk nyílt Pákei Lajos különféle helyeken őrzött hagyatékának³ a tanulmányozására is, így az építész/művész Pákei Lajos egyéniségének, illetve munkásságának újabb vetületeivel is szembesülhettünk. Ezek közül szeretnénk az Olvasókkal is néhányat megosztani, főként a zenész és a templomépítő Pákei Lajos jobb megismerése érdekében.

Elsőként eleddig közöletlen önéletrajzi feljegyzéseit kívánnánk bemutatni, melyeket egy Nyárady Gábor hagyatékában (Magyar Országos Levéltár, Budapest) fennmaradt fénymásolatban találtunk (eredetije ma még lappang valahol), és amelyben főként ifjúkori, illetve külföldi tanulmányi éveiről emlékezik meg. Ebből idéznénk néhány részletet, leginkább a müncheni éveire, tanáraival való köz-

vetlen kapcsolatára és az őt ott körülvevő művészvilágra vonatkozóan:

„A tanulmányaimat a Budapesti Műegyetemen kezdettem meg (a Csillag utczában). Eléggyé igyekeztem tanulmányaimban, de az akkori uralkodó intézeti szellemet itt fel nem sorolható okokból nem tudtam megkedvelni, éppen ezért az első év végeztével a Müncheneri Polytechnikumra mentem tanul-

Pákei Lajos díszöltözetben, 1904
(Nyárady Gábor hagyatéka, MOL, Budapest)

mányaim tovább folytatására. Ezen intézet rövid idejű tapasztalataim szerzése után már rövid idő alatt nem csak megtetszett, de boldognak éreztem magam, hogy ide jöhöttem. Erre lényegesen befolyt az a körülmény, hogy maga az intézet egy díszes, gazdagon felszerelt épület, a tanuláság distingváltabb, na meg az érintkezés a tanáraimmal sokkal közvetlenebb, szívélyesebb, ami engemet igen meglepett. Minden igyekezetemet is összeszedtem, hogy erre méltó is

lehessek, s a nagy választó fal a tanár és tanuló között, mint a budapestin, ne legyen. Elképzelhető milyen érzés az, ha p. o. a magasabb matematika és analytische geometriának világhírű professora – már akkor öreg korban levő – nem egyszer hozzám jött előadás után, az első padban ülve, s számtalanszor kérdezősködött: vajjon jól megértettem magyarázatát. Ez volt Dr. Otto Hesse, s még ezután is sokszor examinált. Ugyan csak óra után külön jött a padhoz Prof. [Carl von] Linde Allgemeine Maschinen-Lehre előadását magyarázni. [Rudolf] Gottgetreu tervezéstan professora, *Mózel* tanár a gipsz utáni ornamentika-tan és rajzolás prof. volt az egyetlen, ki mellém ülvé megtanított ‘kinyitni a szemet és megtudni látni, érezni’ amiről eddig fogalmam sem volt. Prof. [Friedrich von] Thiers[ch] a jeles építész, később Polytechn[ikumi] Rector meghívott a Starnbergi tóra s csolnakáztatott. Sokat írhatnék tapasztalataimról, érthető hogy én mennyire boldognak éreztem magam ez intézetben és Münchenben.

Három évig tartózkodtam itt, e kiválóan kedves városban, hol alkalmam nyílt a művészet minden ágát élvezni, s hozzá ha veszszük, hogy mily ritka dolog fiatal embernek itt úri családokhoz bejutni, én hogy ebben sem szenvedtem hiányt, ezt annak köszönhettem, hogy már előzőleg, tanuló koromban miveltem a classikus zenét, mint violoncellista, s ezen a réven alkalmam nyílt itt is, mint Budapesten történt, érdekes társaságok, családok otthonjaiban megfordulni, mint szívesen látott vendég.”

A csellista Pákei

Pákei Lajos jegyzeteiben művészi hajlamainak egy másik hajtásáról,

zeneszeretetről is külön beszámol: felsorolja budapesti nyilvános fellépéseit, továbbá megemlékezik a Liszt Ferencsel való müncheni kézfogásáról is:

„E sorok írása folytán elfeledvén budapesti, ebben az irányban való számos alkalmi élvezeteimről, conczertek látogatásáról megemlékezni, melyek ott is elég élvezetet szereztek, sőt Budapestről még vidéki városokban is nem egyszer szerepeltem, p. o. Kecskeméten, Szolnokon, az akkoriban építtetni szándékolt budapesti „Népszínház” javára Ballagi Aladár dr. és Götzer Lipót építész által rendezett hangversenyeken, a nevezettek baráti társaságában.

Münchenben pedig szintén több családhoz voltam hivatalos a cellojátékom kapcsán, sőt az ott akkoriban már megalakult „Magyar-Egylet” magán és nyilvános estélyein, melyen az akkor ott lakó neves magyar festők, ú. m. Mészöli, Benczúr (festő akad. tanár), Aggházi, Kacziány, Böhm, Mészöly[!], Gregus ... is tagjai voltak, részt vettem, mint közreműködő.

Kedves emlékek fűznek a Benczur családhoz, hol hetenként egy-egy este Triokat játszottunk, melyen Benczur hegedűt, neje –

Gabriel Max híres festő testvére – zongorát és én cellot játszottam. Ebben az időben nagy hazafiúi actiót fejtettek ki a magyarok Liszt Ferencnek a müncheni látogatása alkalmával, kit meghívott a bajor zene Akademia a „Christus”-oratoriumának az Odeonba való, bajorok által rendezett orchestralis[?] előadására. Az egylet szintén részt vett egy külön ünnepségen tiszteletére, melyen a szép fiatal Nadler kisasszony (Nadler Robert most műegyet. tanár testvére) üdvözölte egy koszorú átadásával. Ezt Liszt egy csókkal viszonzta, én, mint a kisasszonyt karon vezető, meleg kézsorításban részesültem.”

Müncheni tartózkodása alatt a kor legnevesebb művészeinek, főként festőknek a társaságát élvezhette: Mészöly Géza (1844–1887), a müncheni akadémián is tanító Benczúr Gyula (1844–1920), Aggházy Gyula (1850–1919), Kacziány Ödön (1852–1933), az 1871-től Münchenben élő Böhm Pál (1839–1905) és Greguss Imre (1856–1910) vagy János (1838–1892) – mindketten megfordultak Münchenben – nevét tartotta említésre érdemesnek.

Önéletírásában maga jegyzi meg: „A szükséges szórakoztatá-

somra és szellemi élvezetem kielégítésére a képzőművészet és zene cultiválása teljes mértékben kielégített.” A zenélést Kolozsvárra való hazatérése után is folytatta, saját maga által tervezett lakásán (Pákei-villa) is állandó jelleggel zenei műsorokat (quartettek) szerveztek, melyeknek állandó hallgatói közt szerepelt Brassai Sámuel is. A kolozsvári zenei élet egyik fontos dokumentumaként is tekinthető a Pákei Lajos mellett Brassai Sámuel is ábrázoló fénykép.

Pákei Lajos művészi (építész, zenészi) habitusának a megértéséhez kulcsfontosságú adatoknak számítanak az általa papírra vett fenti sorok.

Életművének egyik nagyon fontos, ám még mindig kevésbé ismert részterületére: az általa tervezett unitárius templomokra is szeretnénk felhívni a figyelmet.

Pákei és az unitárius templomok

A bölöni unitárius templom építéstörténetének a feltárása mellett fontosnak tartottuk Pákei Lajos templomépítészetének jellemzőit rögzíteni, és ezeknek gyökereit is feltárni. Így jutottunk el a München után tanulmányait Bécsben folytató Pákei mestere, a dán származású Theophil Hansen (1813–1891) neoklasszikus (néha bizánci elemeket is ötvöző) építészetéhez, illetve a szintén Hansen-tanítvány Pecz Samu (1854–1922) által tervezett protestáns templomokhoz, pl. a debreceni Kossuth Lajos utcai (terv: 1885) vagy a budapesti Szilágyi Dezső téri református templomokhoz (terv: 1891), melyek közül az első Pákei Lajos templomépítészete közvetlen forrásaként is tekinthető (főleg a bölöni templom vonatkozásában).

Az erdélyi protestáns templomépítészet, mely a legtöbb esetben még a középkorból maradt, a katolikus liturgiának megfelelő hosz-

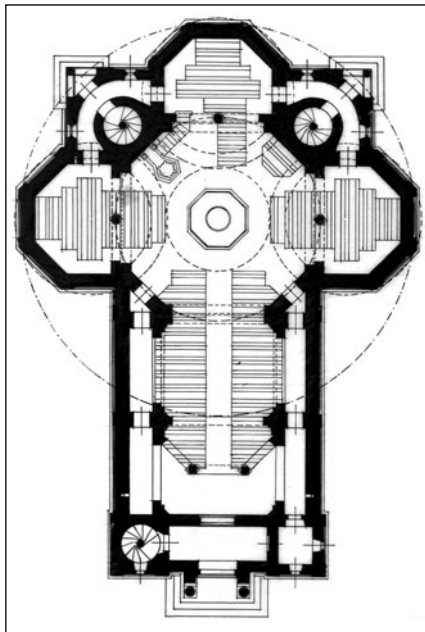
Kolozsvári zenedélután, feltételezhetően a Majális utcai Pákei villában, középen az ősz Brassai Sámuel, tőle jobbra Pákei Lajos gondorkával, 1890-es évek eleje (Nyárády Gábor hagyatéka, MOL, Budapest)

szanti elrendezésű épületek továbbbélésében, illetve az általában (nagyon kevés kivétellel) szintén hosszanti alaprajzon emelkedő újabb templomokban merült ki. A központosított rendszerű templomok meglehetősen szokatlannak hatottak. Erre jó példa lehet a bölöni unitárius templom kapcsán a legtöbb esetben emlegetett, idegenkedést kifejező *neobizánci* jelző, valamint a templomot a török mecsetek formavilágából eredeztető (egyelőre ismeretlen gyökerű) helyi hagyomány megléte.

A protestáns liturgiának – melynek a középpontjában a szószék (prédikáció) és az úrasztala áll – megfelelő térelrendezési törekvések Erdélyben a legtöbb esetben kimerültek a templombelső többé-kevésbé központos kialakításában, azaz a belső bútorzatot próbálták úgy alakítani, hogy a hívek szempontjából a szószék és az úrasztala is a központba essen. Ennek a törekvésnek a leggyakoribb megoldása: a szószék a templom északi fala elé, annak kb. a középtengelyében épül, előtte az úrasztalával, mely felé néznek a padok (ún. féloldalas elrendezés). Az unitárius templomépítészetben tulajdonképpen Pákei Lajos szakított ezzel a hagyománnyal, amikor olyan templomokat tervezett, melyeknek az építészeti elrendezése már eleve számolt a protestáns liturgia elvárásaival. A bölöni templom terveit maga Pákei Lajos mutatta be egy 1892-ben megjelent cikkében, ahol mindezekről a kérdésekről így nyilatkozott, utalva a Magyarországon e téren már elért eredményekre (tulajdonképpen Pecz Samu munkásságára):

„Hazánkban mondhatni a legbehatóbban foglalkoztak a protestáns templomok célszerű megoldásának kérdésével, s fő elvül az a megállapodás, hogy centrális kell mindent a szószék és Úrasztala körül, természetesen a templom jellegének megtartásával. Így fejlődött ki ezen fajtájú templomok építésénél a centrális rendszer négy-

öt-, hat- vagy többszögű alakok, illetve belső terek felvételével s ezen központot körül övező különböző irányú és alakú fülkékkel. Ilyen rendszerben, bár kis mértékkel van tervezve a bölöni unitárius templom, melynél a központi térnek teljes kiképzésére és fokozottabb kitüntetésére egy magasra emelkedő kupola van alkalmazva, mely kupolának felső ablakairól beható fény a szószéket és az Úrasztalát a legnagyobb világításba helyezi.”⁴

A bölöni unitárius templom földszinti alaprajza, 1892

(a Magyar Unitárius Egyház Kolozsvári Gyűjtőlevéltára)

Míg a bölöni templomot (tervek: 1891–1892, felépült 1893–1895 között) még az ún. „hosszanti elrendezést magába foglaló centrális épületek”⁵ közé sorolhatjuk, a később megépülő templomainál a tér centralizálása már sokkal egyértelműbb (pl. a székelyudvarhelyi unitárius templom esetében, tervek: 1902, felépült: 1906–1907), a firtosmartonosi (terv: 1905 előtt, felépült: 1905–1906) és magyarsárosi (tervek: 1910–1911, felépült: 1912) templomok pedig már egészen centrális (nyolcszögű) kiképzésűek. A meg nem valósult tervek közül ebben a kontextusban még a dévai Dávid Ferenc emléktemplom

terveit (1913) kell kiemelnünk, mely szintén centrális elrendezésű (hatszögű), monumentális kupolával is ellátott, mauzóleumszerű építményként volt elképzelve.

Az általában nagyon szerény díszű unitárius templomokhoz képest a Pákei Lajos által tervezettek köntöse a historizmus jegyében alakult, így ezek az épületek karakteres külső-belső díszítést is kaptak. Az antikizáló díszítésmód, neoromán és neogót stílus, sőt a neoreneszánsz szellemében tervezett építmények azonban nem sértették különösebben az általánoságban egyszerűsége törekvő unitárius templomeszményt. Mindennek a gyökereit szintén Pákei Lajosnak a templomépítésről vallott felfogásában kell keresnünk: szerinte a templomnak mindenképpen emlékszerűnek, monumentálisnak kell lennie, mert így kelt vallásos érzelmeket. Erről így értekezett egy 1914-ben a templomépítés fejlődéséről tartott felolvasásában:

„Nézetem szerint a protestáns, de főleg az unitárius vallású templomépítés módja, eltekintve attól, minő stylusban van kiképezve – a felolvasásom elein felsorolt definiciók alapján volna megállapítandó, mert a templom jóllehet a hívek gyülekező helye, de magosabb rendeltetésű célja az Isten tisztelet gyakorlása lévén, ezzel a ház jellege is egy magosabb, ideálisabb színvonalra emelkedik. S ha csak symbolikus értelemben is, a templom „Isten háza”, s mint ilyen, monumentálisnak kell lennie külső, belső felépítésében és megjelenésében, tekintet nélkül kis vagy nagy terjedelmére. Ebben bennfoglaltatik a célszerűség iránti törekvés is, az Isten tiszteletnek alkalmas módon való gyakorolhatása céljából. Ez utóbbi tekintetben az unitárius templom épület elrendezésére alaprajzilag, valamint térbelileg is, nézetem szerint a központos-centrális rendszer nyújtja [a] legtöbb előnyt a hosszirányú templomtypusokkal szemben. E

centrális rendszerből kifolyólag egy másik nagy előny is mintegy önként kínálkozik, az t. i. hogy az eddigi felfelé irányuló, túlmagosságba terjedő belső templom úrben beiktatható egy emeletsor. Ezzel mód nyílik arra, hogy az összes hívők közelebb hozatnak, s mintegy körben helyzetnek el a szókörük körül”⁶

Mindezek után megállapíthatjuk, hogy Pákei Lajos megépült és tervezetben maradt (a dévai Dávid Ferenc emléktemplom mellett ilyen a brassói templomhoz készített terve) unitárius templomai az erdélyi építészet esetében is nagy fontossággal bírnak, hiszen térségünk általuk kapcsolódik a magyarországi és európai protestáns építészet törekvéseihez, a historizáló köntösbe öltöztetett, centralizáló protestáns templomok köréhez.

Jegyzetek

1. Murádin-Beyer Katalin: Pákei Lajos kéziratosa önéletírása. *Keresztény Magvető* 1996/2. 99–106. Sisa József: Pákei Lajos, Theophil Hansen és a József Múzeumem. *Ars Hungarica*. 2003/2. 441–446.

2. Gaal György: Pákei Lajos és felmenői művelődéstörténetünkben. *Keresztény Magvető*. 2013/ 2. 147–178. Dávid Gyula: Pákei Lajos (1853–1921) emlékezete. *Műemlékvédelem*. 2013/ 5. 306–321.

3. A Magyar Unitárius Egyház Kolozsvári Gyűjtőlevéltára (Pákei Lajos hagyatéka), az Állami Levéltárak Kolozs Megyei Főosztálya (Kolozsvár) – 402. sz. fond. A Pákei család levéltára, Magyar Országos Levéltár (Budapest) – P 1781. Pákei család levéltára és P 2282. Nyárády Gábor hagyatéka, Magyar Építészeti Múzeum (Budapest), Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ Tervtára (Budapest). A Pákei-életmű feldolgozása nyilván nem lehet teljes pl. az általa tervezett templomok kapcsán

a helyi egyházközségeknél fennmaradt különféle források felkutatása nélkül. A bölöni unitárius templom kapcsán végzett kutatásunk során jelentős, Pákei Lajossal kapcsolatos anyagra (tervek, költségvetés, műleírás, levelezés) bukkantunk az egyházközség levéltárában.

4. [Pákei] [Lajos]: A bölöni templom. *Keresztény Magvető*. 1892/4. 241.

5. Róka Enikő: Pecz Samu Szilágyi Dezső téri református temploma és a protestáns centralizáló templomépítészeti hagyomány. *Ars Hungarica*. 1996/2. 117–175.

6. Vö. Fehér János: *A bölöni unitárius templomvár. Erdővidéki Történelmi Adatok 2/1*. A Dobó-Valál Egyesület és a Bölöni Unitárius Egyházközség kiadása. Barót-Bölön, 2015. 822. A kötetben külön fejezet foglalkozik Pákei Lajos templomépítészetével (számos illusztrációval), illetve az eddig fellelt önéletrajzi jegyzetek teljes szövege mellett az 1914-ben a templomépítészeti fejlődéséről tartott felolvasás szövege is megtalálható.

Új tavasz: új élet

Kibontakoztunk végre a nagyon várt és minden nagyobb kártevés nélkül tovatűnt tél hideg öleléséből. Könnyű szívvel dobjuk le magunkról a nehéz ruhát, s vele mint ha súlyos tehertől szabadulna meg a lelkünk is.

Valamikor, szebb és gondtalanabb időkben, derűs frissességgel tudtuk élvezni a tél szépségeit. A lakosság nagy részének külön kiadásokat, a fűtés és világítás nagyobb költségeit, ruhagondokat és sok más bajt jelentett az elmúlt tél.

De hála Istennek megvagyunk, erőnket összeszedve bizalommal indulunk Isten segítségével a megújulás útján.

Új tavasz: új élet. Zsenge fűszálak bátortalanul dugják ki fejüket, a fák új nedveket szívják a drága anyaföldből, és apró rügyek kukucskálnak, mint gyöngye madárfiókák a napfényre. Az ember is kibúvik odújából, palotából az egyik, kunyhójából a másik – és tág tudóval szívja a friss, langyos, tiszta levegőt.

Csüggedés fölenged, reménytelenség megszűnik, sápadt arc megszínesedik, sebzett szív beheged ettől a csodálatos szellőtől, amely az éltető nap aranyfonalait csillogtatja mosolygó szempárok milliói előtt. Valóságos újjászületés ez. Bujkáló, lappangó energiák felszínre törnek, a lélek eldobja a fekete gond és aggodalom fátyolát, az izmok megfeszülnek, a szív áradozva nyílik meg, és mindnyájan ujjongó mámorral köszöntjük tavasz ajándékát, a Reményt.

Ez a tavasz legpazarabb ajándéka. A virágfakadástól még a bizalmatlanságra hajlók is optimistákká, hívökké válnak. Ezért ünnepli a földkerekség minden vallása tavasz jövetelét, a feltámadó természet első zsengeivel adózva az élet legfőbb urának, az Úristennek, aki bizonyára azért méri ránk a megpróbáltatás és szenvedés adagját, hogy túlságosan el ne bizakodjunk, és évről évre tudjunk örvendeni a nagy megújulásnak, erőink visszatérésének, vágyaink kiteljesedésének. Hogy a könnyű munka gyümölcsei ne kényeztes-

senek el, mert üressé és céltalanná válna az élet, ha a munka és a küzdelem nem szépítené meg.

Még a látszólag eredménytelen munka is nagyobb jótétemény, mint a semmittevés, amely lerombol minden emberideált, az erkölcsi javak iránt érzéktelenné tesz. Mert a munkátlan, dologkerülő, cél nélkül tengődő ember valóságos földönfutó.

A tavasz ébredése megkondítja a munkába szólító harangot, amelynek hívószavára gyorsabb ütemet ver a szív. Mindenki helye ki van jelölve a földön. Minden kéz számára akad munka.

Hitet, bizalmat, munkát és reményt hirdetünk. A minden teremtményre örökös Gondviselés olyan mértékben segít meg minket, amilyen mértékben teljesítjük a ránk szabott isteni parancsot: a munka kötelességét.

Tavasz, új élet kapuja, bízó lélekkel lépünk át küszöböt, hogy majd a gyümölcshozó, kalászerlelő nyár bőségkosarát kiérdemeljük Isten segédelmével.

GÁLFALVI GÁBOR

Mentsük meg a New York szállót!

FINTA KLÁRA

• Erdély szívében, Kolozsvár főterén áll a régi, impozáns New York palota, a később Continental néven ismert szálloda. Pákei Lajosnak, a város akkori főépítészének tervei alapján épült 1895-ben, neobarokk stílusban. A város irodalmi és sajtóélete zajlott falai közt, számos író, költő törzshelye lett.

Azonban a mai New York palota, amelyet 2005-ben bezártak és eladtak, csak halovány mása mindennek: az idő vasfoga és az emberi gondatlanság miatt elvesztette évtizedes fényét, pusztulásnak indult, romos, omladozó falú épületté lett.

A kolozsvári János Zsigmond Kollégium diákjaiént, de elsősorban lelkes fiatalokként kívánunk városunkért, a közösségért tenni és szólni. A New York palota története már régóta foglalkoztatta néhányunkat, így amikor megismertük az RMDSZ középiskolás diákok számára meghirdetett Örökségünk őrei – Fogadj örökbe egy műemléket országos programot, elhatározásunkká vált, hogy felhívjuk a közélet figyelmét a Kolozsvár főterén álló patinás épület megdöbbentő állapotára.

Alkalmunk nyílt Pákei Lajos eredeti tervrajzainak megtekintésére, és ezáltal az épület történetének közelebbi megismerésére is. A Facebook-oldalunk elkészítése után rengeteg történet, visszaemlékezés érkezett hozzánk. Sokan küldtek képeslapokat, fényképeket, melyeket közzé is tettünk oldalunkon: <https://www.facebook.com/savehotelnewyork/?fref=photo>.

A csapatunk változatos tevékenységekkel igyekezett a szálloda múltját feleleveníteni, visszahozni a köztudatba. Munkánk során szakértőkkel beszélgethettünk, így viszonylag pontos képet kaphattunk a régi, kávéházi életről.

Nagy élmény volt a budapesti New York Palotában – amely a kolozsvári szálló „nagytestvére” – tett látogatás, ahol szintén népszerűsíthettük kávéházunk történetét.

Vetélkedőt rendeztünk a János Zsigmond Unitárius Kollégium V–VIII. osztályos diákjai számára, így ők is

részletesebben megismerhették a szálloda történetét. Ugyanakkor meghirdettünk egy összművészeti pályázatot is, melyre életkortól függetlenül vártuk az alkotásokat. A Kofferben is szerveztünk egy beszélgetős délutánt, de más könyvesboltokba is eljuttattuk könyvjelzőinket, naptárainkat, melyek mindegyikén a Könczey Elemér tervezte logó látható.

Nemrég bemutattunk egy riportfilmet is, amely a szálloda történetét, a hajdan ott dolgozók, vendégek visszaemlékezéseit dolgozta fel. A filmet csapatunk három tagja, Bogdán Farkas, Budrala Sára és Tulkos

A kolozsvári New York szálló egykori pompájában

(A fotó a Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum tulajdona)

Tamás készítette, mintegy 8 órányi nyersanyag alapján, feliratozása Jancsik Gergő segítségével valósult meg.

Ahogy mottónk is („It’s already Old York... help us to make it New York again!”) sugallja: szeretnénk, ha az épület újjáteremtődne, vagy legalábbis újra felfedeződne tevékenységeink által.

Egy villámcsődületet is terveztünk az első éves színművészetis hallgatókkal közösen, helyszínül pedig a New York Szálló előtti teret választottuk. Reméljük, hogy produkciónk kellőképp izgalmas volt és figyelemfelkeltő.

Az Örökségünk őrei – Fogadj örökbe egy műemléket vetélkedőt a Kolozsvári Állami Magyar Színházban bemutattott, csapatonként hétperces színpadi előadás zárta március 19-én.

Hisszük, hogy minden épületnek megvan a maga története, a maga titkos, rejtett világa, (több esetben) évszázados varázsa és magánya. Ezt a titkzatosságot szeretnénk megismertetni a New York palota története által: hisszük, hogy az épület köztudatba kerülése egy esély a pusztulástól való megmenekítésére.

Emlékezés Kiss László tordai unitárius lelkész halálának tizedik évfordulóján, a városi szintű megemlékezésen

Emlékező keresztény Testvéreim!

Textus: Ef 6,10–17

Ma, 2016. február 28-án pontosan tíz éve annak, hogy Kiss László lelkész szíve utolsót dobbant. Már tíz év telt el a gyászos, szomorú esemény óta, de annak emléke még mindig felkavar, fájdalommal és szomorúsággal tölti el mind a családot, mind a tordai magyar közösség életét.

A fájdalom, a bánat azért kíséri szüntelenül életünket, mert egy ígéretes emberi, lelkészi életet tört derékba a nacionalizmus, a rosszul értelmezett nemzetszeretet, a nemzeti elfogultság és faji gyűlölet miatt. A fájdalom, a bánat azért nem enyhül, mert nemcsak a család, de a tordai magyar közösség is egy szeretett, nagyra becsült, tiszteletre méltó és értékes embert veszített el Kiss Lászlóban.

Kiss László lelkész nem akart lehetetlent, csak a tordai tolerancia szellemében élni, cselekedni. Elismerettni, elfogadtatni a magyar kisebbség jogát is az élethez, megmaradáshoz és fejlődéshez. Tudta, érezte és vallotta, hogy az anyanyelven tanulás jogát nem vitathatja el tőlünk senki, mert „nyelvéből kiesve: létének céljából is kiesik az ember!” (Sütő András).

Ezért féltette gyermekeinket, maroknyi magyar népünket. Ezért akart magyar iskolát! Felelős közösségi vezetőként élte meg Sütő András író gondolatait: „Mit csináltál a rád bízott talentumokkal? Nincs más számonkérés: csak gyermekeink tekintetében. Ahány szóra váró gyermek: a jövőnek megannyi lámpása a meglódult időben.” (*Engedjétek hozzám jönni a szavakat*)

Kiss László lelkész szívében a keresztény szeretet valódi érzés volt. Nemzetének szeretete nem

indította más nép gyűlöletére. Dicsőszentmártonban, vagy a Zsilvölgyi Lupényban megtanulta tisztelni a más kultúrát, a más nemzeti értékeket. És magától értetődőnek tartotta, hogy mások is hasonlóképpen éreznek iránta, népe, kultúrája és hite iránt.

„Csak az hal meg, akit elfelejtettek” – tartja a közmondás. Kiss László nem olyan ember volt, akit könnyen el lehet felejteni, hiszen akivel találkozott, azt megajándékozta lelkének őszinte szeretetével, jóságával, tisztaságával, életvidámságával, Istenbe és a holnapokba vetett bizakodó reménységével.

Isten és ember szolgálatára vállalkozott, mint számos szellemi, lelki magvető elődje. Vallotta: Istent szolgálni, népünket tanítani, a jó, igaz és tiszta úton megtartani a legszebb élethivatás, a legmagasztosabb életfeladat és életcél. Istenre mutató jel volt. A szépre, jóra és igazra mutató eszköze volt Istennek, és az marad örökre.

Kiss László magvetése, életáldozata nem volt hiábavaló. Nemcsak egy „marék virágot” és „éretlen kalászkot” termett az ő élete, hanem megteremtette a magyar iskolát Tordán.

Életáldozata, mint földbe esett gabonaszem, sokszoros termést hozott.

Sajnos, egyre inkább azt tapasztaljuk, hogy rohamosan fo-

gyunk, ijesztő méreteket ölt az erdélyi, de a tordai magyarság fogyása is. Minden népszámlálás ébresztőt fúj számunkra. De sokan még ilyenkor sem hajlandók belátni, hogy leginkább rajtunk múlik a jövőnk. A szórványban a legnagyobb a fogyás és nem az elvándorlás, hanem a beolvadás az oka. Ma már tudjuk, hogy a magyar iskola a leghatásosabb ellenszere a létünket fenyegető asszimilációnak. Ma már tudjuk, hogy az anyanyelven folyó oktatás, a nemzeti értékekre, hagyományokra, keresztény hitre épülő öntudatos nevelés lehet a biztosítéka megmaradásunknak és jövőnknek.

Politikusaink is kezdik felismerni, hogy a végeken, a szórványban kell megerősíteni a magyarságot, mert a szórványmagyarság a hullámtörő szikla szerepét töltheti be. S minél gyengébb ez a hullámtörő szikla, annál nagyobb partot mos el a többségi nemzet tengere a magyar területekből. Minél gyengébb a magyar öntudat, annál nagyobb a veszteség, a beolvadás és a pusztulás.

Kiss László helyett ma mi kérdezzük a költővel: „Vajjon mi lesz az, ami megmarad / A lelkem drága szülőiteiből, / Ha majd az Idő rajtuk áthalad?” És szintén a költővel válaszolunk: „...Ha csak egy lelket szebbé, jobbá tettem, / Ha csak egy szívbe szent magot vettem, / Ha csak egy lángot növeltem az égig, / Egy ügyet védtem utolsó csepp vérig: / Mit érdekelnek korok, emberek, / S hogy meddig emlegetik nevemet...” (Reményik Sándor: Mi marad meg?)

Egy ügyet, a tordai magyar iskola ügyét védte utolsó csepp véréig, utolsó leheletéig. Ne felejtsük el bátorságát, tettét és áldozatát. Életáldozata figyelmeztessen arra, hogy a magyar kisebbséget is teljes, egész és nem részleges jogok illetik.

Isten őrizze meg emlékét közöttünk, és erősítsen általa magyarságunk megőrzésében. Ámen.

JÓZSA ISTVÁN LAJOS

A másét tiszteljük, a magunkét nem hagyjuk

Andorkó Ferenc vargyasi unitárius lelkész kibúcsúzó istentiszteletére 2016. január 17-én került sor. A 38 esztendőnyi lelkészi pálya tapasztalatairól dr. Czire Szabolcs főszerkesztő kérdezte a nyugdíjba vonult lelkészt. (A teljes változat az Unitárius Közlöny Facebook-oldalán olvasható.)

• Tiszteletes úr, kezdjük ezzel: van-e kedvenc bibliai verse?

A Zsolt 23,1: „Az Úr az én pásztorom, nem szűkölködöm.” Gyermekkoromban ez a rész volt arra a falvédőre hímezve, amelyről elkezdtem megtanulni a betűket. Később aztán az Ézs 40,31: „De akik az Úrban bíznak, erejük megújul.” Az isteni gondviselés és az ebben való bizalom mindig erőt ad az embernek.

• Hosszú szolgálata alatt melyik énekünk került a legközelebb szívéhez?

A 31-es, Sorsod hagyd az Úrra, és a 77-es: Hatalmas Isten, győzhetetlen várunk.

• Van valami története annak, hogy miért ezeket szereti?

Gyermekkorra vezethető vissza, a család vallásos volt, így a templomba járás jóval az iskolás korom előtt kezdődött. Az énekeket is korábban megtanultam, mint olvasni. Emlékszem, hogy volt néhány idős bácsi, akik az első világháborút megjárták – köztük Elek bácsi, akinek csodálatosan szép hangja volt –, gyönyörűen énekelték a Hatalmas Istent. Azóta se hallottam olyan szépen. Vasárnap készen vártunk a kapuban, jöttek nagyanyámék vagy négyen az utcánkba, mi már így nyolcan- kilencen mentünk a templomba. A két utcából, a Farkas és a Balog utcából pedig legalább 60–70 ember járt templomba.

• Ez Vargyas, szülőfaluja és lelkészi szolgálatának befejező állomása egyszerre. Ma is olyan sokan járnak templomba?

Sajnos nem, azóta sok minden megváltozott...

• Volt lelkészi példaképe?

Gyermekként a pap bácsink, Dimény András volt a példakép, aki 46 évig szolgált a vargyasi gyülekezetben. Becsülettel végezte a dolgát, különösen a vallásérkölcsi nevelés területén. Nálunk a vasárnapi iskola nem a '90-es évek

mély is akár, akik városról jöttek haza gyerekeikkel.

Máthé Vilma kántor nénivel az énekeket tanultuk, pap bácsival bibliai történeteket vagy más, rövid elbeszéléseket. Közösön mondtuk a Miatyánkot, az imádság-szerű énekeket. Minden órára ki volt jelölve, hogy mit kell megtanulni. A Szeretetiskola igazi összetartó erővé vált akkor, amikor a karhat

talom már rossz szemmel nézte, s nem egyszer szóvá is tette az egyházi működést, a pap bácsi ténykedését. A szülők több rendben is kiálltak mellette. Ötödikesek lehettünk ('50-es évek), amikor az akkori iskolavezetőség szülőértekezletet hívott össze, ahol panaszkodott arra, hogy a gyerekek tanulmányi eredményei hanyatlanak a

futótűzként terjedő divatként jelentkezett, hanem már réges-régen működött, még a háború előtti időktől, Szeretetiskola néven.

• Már csak egyik munkaköröm miatt is muszáj rákérdezem: mesélne arról, hogyan is működött a Szeretetiskola?

Vasárnap délután tartottuk. Volt úgy, hogy 150-160 gyerek is részt vett. Voltak felelősök, akik felírták a jelenlevők nevét egy füzetbe, azt letették a pap bácsi padjára. Akkoriban nem voltak fénymásoló gépek, így mindenki a saját füzetébe írta az imádságokat, verseket, rövid történeteket. A Szeretetiskola alkalmain felnőttek is részt vettek, úgy becsülöm, olyan 30–40 sze-

konfirmálásra való készülés miatt, s javasolják, hogy a konfirmálást mellőzzék. A szülők keményen visszautasították az iskolai vezetőség javaslatát. Azt mondták: „Az iskolában Önök parancsolnak, de otthon mi. A mi gyermekeink válásórára járnak, akár tetszik az elvtársaknak, akár nem.”

• Ha valamilyen okból nem lehetett volna lelkész, melyik szakmát választotta volna?

A történelem és a földrajz mindig vonzott. A katonaság után, 1972-ben felvételiztem is Marosvásárhelyen, de akkor a 36 helyre több mint 300-an voltunk. A 36 helyre 32 románt vettek fel. De dolgozni mindig lehetett.

• **Akkor került a bányába?**

Igen. De mindig motoszkált bennem, hogy tovább lépjek. Tizenéves voltam, amikor a családban felvetődött, hogy ebből a gyermekből pap lehetne, de én akkoriban még elhessegettem a gondolatot.

• **Végül milyen út vezetett a bányából Kolozsvárra?**

Ez anekdotikus. A bányában egy kis baleset történt, s az egyik bányamester nagyon csúnyán káromkodott. Én dolgoztam, nem szóltam egy szót se. Ő erre még jobban feldühödött: mi az, velem nem beszélz? Nem látsz? Megszólaltam: „Látok egy szamarat, aki ordítzik, szidja Istent, ami nem méltó az emberhez.” Erre a bányamester: „Ejsze pap akarsz lenni?” Mire én: „Én még lehetek, de maga már sosem.” Akkor ennek a jelenetnek nem is tulajdonítottam jelentőséget. De az idősebb munkatársak, akik a második világháborút megjárták, úgy onnantól másként viszonyultak hozzám.

Kis időre rá talákoztam az egyik református osztálytársammal, aki ma lelkész, s aki megkérdezte: te miért nem próbálkozol? A teológián a történelem is fontos, a népünket is lehet védeni, bátorítani, menteni, amit még lehet. És döntöttem. 24 éves fejjel felvételiztem a teológiára. A bányaigazgató mindent megtett, hogy ellehetetlenítse a jelentkezésemet...

• **Mit emel ki a teológiai évekből?**

A teológiai évek szépek voltak. Egy dolgot hiányoltam, s ma is hangsúlyozom: az emberekkel emberközelibb módon kell bánni! Le kell hajolni, akár a tanári katedra magaslatáról, akár a szószék magaslatáról. Mert minden ember akkor érzi jól magát, ha emberszámba veszik. Erre elsősorban a katonaság és a bánya tanított meg: a fegyelem, az egymásra figyelés nagyon fontos volt. A bányában az a két, háborút megjárt idős ember, akikkel együtt dolgoztam, bármi olyan dolog volt, amit nem tud-

tam, mindig azt mondták: hadd el, fiam, megtanulod, most én csinálom, te figyelj meg, hogy hogy kell. A katonaságnál szintén hangsúlyos volt az egymásra vigyázás, különösen egy speciális alakulatnál, mint amilyen a hegyivadászalakulat is volt, ahol szolgáltam.

Márkó László felvételei

• **A csendes napi előadásban is többször utalt arra, hogy lázadó alkatnak tekintí magát. Ez a papság alatt is megmaradt?**

Az, hogy én Bözödre kerültem, meg vagyok győződve, hogy „lecsillapításom” miatt történt. De tettem a dolgomat, és az emberekhez hamar közel kerültem. Úgy élttem, ahogy ők, együtt dolgoztunk, velük sírtam és örvendtem. Tudtam, hogy Gyuri bácsival nem lehet teologizálni. De azt is tudtam, ha van két szép tehene, megdicsértem, megnéztem a malacait, akkor közel kerültem hozzá. Ha ránézésre megmondtam, hány éves az állat, könnyen létre jött a jó kapcsolat, mert az ő nyelvén szóltam. Mindig beleszóttam az evangéliumot is a beszélgetésbe, azt, hogy segítsünk egymáson, ahogy elődeink is tették.

• **Az egyházi vezetés irányában is lázadt?**

Az embereket hamar megismerem, hiába takargatják magukat. A Biblia is azt mondja, hogy beszédedből ismerlek igaznak vagy ha-

misnak. Engem rettenetesen bánt a kétarcúság. Ezért néha-néha volt részem mellőzésben. De ezen túltettem magamat, mert tudtam, hogy nekem mi a feladat: végezzem a dolgom a gyülekezetben. Hogy jól vagy rosszul? Majd eldöntik.

• **Ha az időben vissza tudna menni, és újra fiatal lelkész lehetne, mi az, amit biztosan másként tenne?**

Több bizalommal viszonyulnék az emberekhez, még közelebb próbálnék jutni hozzájuk, és még többet próbálnék tenni a közösségért.

• **Nemrég vonult nyugdíjba egy hosszú lelkészi szolgálatból. Visszapillantva mi tölti el leginkább büszkeséggel?**

Bözödnön felújítottuk a templomot, igaz, hogy engedély nélkül. Vagyis az egyháztársadalmi szervezeteket újrarendeltük, a templomot megjavítottuk kívül-belül. Természetesen még többet kellett volna, csak az emberek egy része nem tartott lépést az idővel, s így én is alább kellett hagynom.

• **Önnek jutott az a kiváltság, hogy a nagy Bözödi György koporsója fölött megálljon. Hogyan emlékszik erre vissza?**

Felemelő esemény volt, 1990. január 12-én. Hét autóbust és ötvenkét személygépkocsit számoltunk. Nagyon sok szervezet és irodalmi személyiség volt jelen. Miután lejárt a szertartás, a magaslatról egy csodálatosan szép női hang elkezdte a székely himnuszt. Az a temetés egy valódi nemzeti ünnep volt. Nem gyász volt, nem szomorúság, hanem egy tényleges nemzeti ünnep.

• **A lelkészt sok támadás éri, gyakori a meg nem értés, a munkakör nagyon szerteágazó, egyszóval sok stresszel jár. Hogyan gondoskodott önmagáról, hogyan próbálta meg fenntartani a „lelkészi lelkiállapotot”?**

Nem könnyű. De mindig az a tudat vezérelt, hogy meg kell bocsátani. Jézust is bántalmazták szóval és tettelesen is – ő azt mondta, nem csak hétszer, de hetvenhétszer is meg kell bocsátani. A lelkészi pálya olyan, hogy elkerülhetetlenek a nézeteltérések, mindenkinek nem tetszhet a lelkész. Viszont hogyha jó az elképzelés, és azt a nagy többség támogatja, a keveseknek az ellenkezése nem szabad eltántorítson. Voltak olyan dolgok, amelyek nehezen voltak elhordozhatóak. Voltak álmatlan éjszakák is. De mindig erőt tudtam meríteni a megbocsátásról szóló tanításból. Haragot nem tápláltam soha senki-vel szemben.

• **Rég ismerem a tiszteletes úr családját. A tiszteletes asszony egyik kedvenc papnénim az egyházban, ahogy annak gyakran hangot adtam. Ő egy spirituálisabb, keresőbb, nyitottabb, a mai lelki-ség iránt fogékonyabb valaki. Én mindig éreztem részéről egyfajta hi-**

ányérzetet az egyházi vallásos-ságot illetően. Ön is érezte ezt? Valóban, ő fogékonyabb az absztrak-tak dolgok iránt. Ezzel együtt a hétköznapokban nagyon nagy segítségem. Nevelt, tanított, segített ahol csak tudott, iskolában, a családban, az egyházközségben a nőszövetséggel, a fiatalokkal foglalkozott. Ezért hálás vagyok neki. Ő gyorsabban tud változni, én nehezebben változtatok. Én lassabban mozdulok, mint ő, volt ezért szem-rehányás is, de valahol a közön mindig megvoltunk. Kiegészítjük egymást.

Ő mindig is fényező volt, próbált előrevinni minket: családot és gyülekezetet egyaránt. Nagyon sok képzésen, felekezeti konferencián, nőszövetségi alkalmon

vett részt, és komoly meglátásai vannak.

• **A teológiai csendes napok keretében tartott előadásában említett egy esetet, amikor tettelesen megintette a vagyonos embert, aki nem segített a négygyermekes szegény asszonyon. Később is előfordult, hogy a szószékről vagy szertartáson személyesen üzent?**

Olykor igen, de sosem nevesítettem, mindig általánosan fogalmaztam. A jótettek pozitív hatását emeltem ki, de úgy, hogy abból le-hessen érteni. Igyekeztünk tettekben is jó példát mutatni. Volt például olyan, hogy az utcára került

falhoz az embereket. Akkor, ott úgy éreztem, hogy életben maradásom csoda.

Egy másik alkalommal hosszú útról jöttem haza, a Hagymáson át. A falu határában meg akartam állni a csorgónál, de az autóval becsúsztam az oldalra. A kocsit megakadt egy halomban, különben a patakig meg sem állt volna. Én hiszem, hogy mindkét esetben a Gondviselés mentett meg.

• **Nyugdíjas éveim alatt mivel szeretne foglalkozni?**

Jelenleg még vallásórákat tartok az iskolában az esperes úr kérésére. Házat építettünk, a ház körüli teendők adnak majd elfoglaltságot. Részt szeretnék venni egyszerű gyülekezeti tagként a dalárda, a nyugdíjas klub tevékenységein. Az új lelkész az én papom lesz. Tisztelni akarom, és másokat is arra biztatok.

• **Mit tanácsolna a lelkészi pályára készülőeknek?**

Hogy tanuljanak, de készen semmit ne várjanak. Mindig próbál-

ják meg magukból kihozni a legjobbat. Nincs mit veszíteni, mert munka nélkül nincs semmi. Csak nyerni lehet.

Tízből ha két családot sikerül megnyerni, azzal már lehet dolgozni. A többiek is figyelni fognak rájuk. Mindenkinek nem tudsz tetszeni, Jézus sem tetszett mindenkinek. Főleg a sajátjainak nem. A lelkészi pálya nem játék. Ki van írva a Teológia kapujára, láthatatlan betűkkel: „Aki ide beléptél, gondold jól meg! Nem lesz pálmáig és hozsánna mindig, lesz tövis, teherhordozás, és néha még a feszítsd meg is elhangzik.” Még nem késő, ha meggondoltad magad, vissza lehet lépni. De ha elszántad magad, akkor vidd végig, becsülettel, odaadással.

háromgyermekes ismerőst szó nélkül segítettük pénzzel, étellel, amivel kellett. Mindig mondtam: ha baj van, segítünk. És az emberek mindig meghozták a kölcsönt.

• **Bár a modern kor racionaliz-musa által egyszerre megtermé-kenyített és kifosztott hitünkhöz nem igazán illik a csoda fo-galma, megfigyeltem, hogy a nyugdíjba vonuló lelkészek gyakran mutatnak rá életükben ilyennek minősített eseményre. Történt-e csoda az életében?**

Igen, kettőt említek. Egy alkalommal a bányában leszakadt a főte, az ácsolat fölötti boltozat. Ez szét-zúzta a faszervezetet, és olyan ele-mi erővel zuhant le, hogy a légnyo-más tolluként repítette és vágta

A BEMUGRI kökösi fellépése

Ritkán vehetünk részt olyan gimnáziumi előadáson, amelynek végén a zengő tapsvihár egyre erősebb hullámaival megható könnyek párosulnak. Elragadtatott arccal tapsolták a Kökösi Unitárius Egyházközség hívei a Székelykeresztúri Berde Mózes Unitárius Gimnázium színjátszó csoportját: a BEMUGRI-t. 2016. február 21-én mutatták be a Sütő András *Káin és Ábel* című drámája alapján készült, a VÉR-TEST-VÉR című bibliai témájú színpadi játékukat a kökösi kultúrotthonban, a hiterősítő imahetet záró szeretetvendégség keretén belül.

Tagadhatatlanul páratlan élmény! Emberi sorsok, érzések és gondolatok a színpadon. A darabot Lakatos Sándor lelkész-vallásnár rendezte, akinek vallomása szerint a csapat sok időt töltött együtt, több hónapos előkészület, próbafolyamat előzte meg már a bemutatót is, aminek célja nem csak a gördülékeny jelenetek voltak, hanem önmaguk, egymás megismerése is. Önismereti gyakorlatokkal egybefűzött együttlétek segítettek a diákok színpadi teljesítményét. *„Volt rá eset, hogy ha kellett, a porba is leültünk együtt, hogy önmagunkat felismerjük, saját képességeink, erényeink megélésével, őszintén színpadra vihessük mindazt, ami bennük él és karaktert formál.”* – mondta Lakatos Sándor. Az önismereti gyakorlatok a fiatalok játékában és a csapat fegyelmeztségében egyértelműen tükröződtek.

A történet dióhéjban: az egyik testvér a másikat megöli, azonban a rendező is ugyanúgy, ahogy az író, Arabella, a csodás lány, a fiúk „elcsábítója” megjelenítésével - ezt továbbgondolta. A bibliai testvérpár sorsából kibontott lázadó ember problematikáját a ren-

dező gyönyörűen vitte színre. Kevés színpadi kelléket használt, amelyek tökéletesen illettek a darabhoz. A rendező úgy formálta a darabot, hogy a néző teljes átéléssel tudta élvezni. Kreatív vizuális ötletek, gondolatébresztő megvalósítások – szóval ötletes színpadi megjelenítést láthattunk, amelyhez a hangsúlyos szövegmondás, a háttorzongató és egyben megható jelenetek, a színjátszók arckifejezései, már-már nem amatőr, hanem magas szintű előadókat feltételeztek. Az élmény, az üzenet, a színpadi játék teljesen magával ragadtak, örülök, hogy életem része lehetett a BEMUGRI, ha csak másfél óracsckára is.

Miközben az előadásra figyeltem, feltettem magamban a kérdést: melyek voltak azok az okok, vagy mi vezethette Káint arra, hogy testvérét és a testvériség kötelékét semmibe vegye. Számomra az üzenet: mi, emberek, magunkban kell, hogy hordozzuk a testvériséget. A mondanivaló a mindennapi önzés, az indulatok, az igazságtalanság, a tévedések, a konfliktusok ellentéte: mi az ajándékozásra, a kölcsönösségre és közösségre vagyunk teremtve, mint Isten gyermekei. Nem csak az egész imahét, hanem ez az előadás is a hitünk megerősítésére, önmagunk megismerésére szolgált. Voltak pillanatok az előadás alatt, amikor azt kerestem az életemben, hogy én mit és hol rontottam el. A rendező a darab által belevitt minket, nézőket egy önismereti tréningbe, ahogyan azt a diákszínészekkel is tette.

A kökösi egyházközség nevében kívánunk további sikeres előadásokat a csapatnak!

MOLNÁR DÁNIEL

„A humor Isten ajándéka” (Báró József)

Másodszor is

Az egyszeri teológiai hallgató szóbeli vizsgázik. A tanár a szép nyári délelőttben gyönyörködve kitekint az ablakon. A növendék gyönyörű folyékonyással szavalta el a feladott tételt, mert amíg a tanár a nyitott ablakon át az udvarra kinézett, ő könnyűszerrel kiolvashatta a könyvből az egész dolgot.

– Tisztelendő úr – szólt az ablaktól hirtelen visszafordulva Samassa –, el tudná-e másodszor is ilyen szépen mondani?

– Miért ne? – válaszolt a kispap. – Csak méltóztassék az ablakon másodszor is kinézni.

(*A nevető Magyarország*. II. bőv. kiadás, II. köt., szerk. Gracza György nyomán)

SZERETETSZOLGÁLAT

Az egyházi szeretetszolgálat gyakorlati és szervezési alapjairól

SZABÓ LÁSZLÓ

Dióhéjban a Gondviselés Segélyszervezetről

A Magyar Unitárius Egyház 2007-ben alapított segélyszervezetének küldetése: a szükségben és bajban levők segítése, s ezáltal az egyház ember- és közösségszolgáló hivatásának kiteljesítése. Az unitárius egyházi alapokon nyugvó, de felekezeti korlátok nélkül tevékenykedő Gondviselés Segélyszervezet Erdélyben és Magyarországon működik. Az elmúlt években különböző szakterületeken igyekeztünk beindítani a működését, miközben szerre megalakultak – az önálló jogi személyiséggel is rendelkező – területi fiókszervezetei: 2011-ben a magyarországi tagozat, 2012-ben a Hargita megyei fiókszervezet, 2014-ben a háromszéki fiókszervezet. Tevékenységi beszámolóink a www.gondviseles.org honlapon olvashatóak.

Helyi munkatársak toborzása

Általános célunk az, hogy elősegítsük az egyházi szeretetszolgálatot, a segélyezési és más szociális tevékenységeket. Ehhez kívánunk szakmai, szervezési és anyagi segítséget nyújtani mindazoknak, akik saját egyházközségükben ilyenfajta szolgálatra vállalkoznak.

Céljaink megvalósításában alapvetően számítunk a helyi önkéntes munkatársak együttműködésére! Nem tervezzük helyi fiókok létrehozását, hanem az egyházközségekben tevékenykedő, segítő szándékú hittestvéreinkkel szeretnénk közösen munkálkodni, beleértve az egyházközségek vezetőségét, a helyi nőszövetségeket és ifjúsági egyleteket.

Együttműködési terveink népszerűsítése érdekében 2007 óta ellátogattunk az egyházközségeink nagy részébe, az utóbbi hetekben pedig egyházköri szinten szerveztünk célirányos szakmai tanácskozásokat. Ezek az összejöveteleken ismertettük a Gondviselés Segélyszervezet – és a Romániai Falugondnokságok Szövetsége – működését, számba vettük az egyházközségekben eddig kifejtett szeretetszolgálati munkát, végül pedig a jövőbeli tevékenységek megtervezéséről beszéltünk. Kétségtelenül ez utóbbi számítás a legfontosabbnak, ezért az alábbiakban címszerűen összefoglalom mindazt, amit lehetséges tevékenységként ajánlunk a helybeli munkatársainknak.

Ajánlott tevékenységi formák

– Szegénységi küszöb alatt élők segélyezése: rendszeres vagy alkalmi élelmiszersomagok; szeretetkonyha/ebédprogram működtetése; ruházat és lábbeli, tűzifa, tanszerek és más természetbeni adományok.

– Sérült személyek (fogyatékkal élők) segélyezése: célirányos közösségi programok és fejlesztő foglalkozások szervezése, segédeszközök beszerzése, utazásszervezési és ügyintézési segítségnyújtás, sorstársközösségi találkozók szervezése a hozzátartozóknak.

– Árvákról, félárvákról és kallódó gyermekekről való gondoskodás.

– Szociálisan hátrányos helyzetű, illetve „elhanyagolt” neveltetésű/iskoláztatású gyerekek felzárkóztatása: iskolai tanórákon kívüli (délutáni) oktató–nevelő foglalkozások, vakációs programok.

– Diákösztöndíj-program.

– Falugondnoki szolgálat és hasonló jellegű keretprogramok.

– Otthoni beteggondozás és/vagy szervezett háztáji segítségnyújtás: bevásárlás, hivatali és más ügyintézők, ebéd házhoz szállítása, segédeszközök és gyógyszerek beszerzése, személyszállítás (pl. orvosi vizsgálatra, istentiszteletre és közösségi rendezvényekre).

– Adománygyűjtés rendkívüli egyéni/családi szükséghelyzet esetén (pl. baleset nyomán, költséges műtét és/vagy kezelés alkalmával, tűzkárok esetén stb.).

– Alkalmi kalákák és önkéntes munkatáborok szervezése.

– Csoportos egészségügyi programok és segítségnyújtás: felmérések és orvosi vizsgálatok megszervezése, tájékoztató előadások stb.

– Szenvedélybetegeknek szóló programok.

– Idősek közösségi programjai: alkalmi vagy rendszeres találkozók szervezése, nappali foglalkoztató központok célirányos programjainak működtetése.

– Természeti csapások esetén: mentési és segélyezési programok.

– Más tevékenységek, segítségnyújtási formák: pl. részben szociális jellegű családsegítő programok stb.

Szervezési javaslatok

Rászoruló embertársainknak rögtönözve is sokat segíthetünk, azonban megfelelő szervezéssel többet és

hatékonyabban enyhíthetünk a szükségben és bajban levők szociális problémáin. E célból ajánlott először is felmérni a helybeli szociális igényeket, vagyis a segítségre szoruló körét és a tényleges rászorultság jellegét. Ezután a segítségnyújtás lehetőségeit kell számba venni, vagyis azt, hogy kiknek a közreműködésével, milyen eszközök felhasználásával lehetséges a segítségnyújtás. Az előbbieket alapján születnek a tevékenységi tervek, azaz a segítségnyújtási programok. A felmérés során érdemes különböző jegyzéke-

ket készíteni. Például: szegénységi küszöb alatt élők, árvák és félárvák, segítségre szoruló gyermekek és fiatalok, testi, illetve szellemi fogyatékkal élők, ágyhoz kötött és/vagy más súlyos betegek jegyzéke.

A fentiekkel kapcsolatos szakmai kérdésekkel forduljanak a Gondviselés Segélyszervezethez, hogy az egyes szakterületeken jártas munkatársaink által használható tanácsokkal tudjuk segíteni terveik megvalósítását. Elérhetőségünk: unit.gondviseles@gmail.com, 0740133027.

Szóljon az orgona!

Több évtizede, hogy a Fiafalvi Unitárius Egyházközség orgonája nem szólalt meg, csak csendesen szunynyadt, és a javítási próbálkozásokat türelemmel viselte az ébredésről ábrándozva. Ám március 13-án, a szűk egy évnyi munka után, a különböző pályázatokon nyert összegek, valamint a hívek adományai életre hívták templomunk ékességét – megrendezhették az orgonaavató ünnepséget.

Főtisztelendő Bálint Benczédi Ferenc püspök úr tartotta az istentiszteletet. Beszédében rámutatott, hogy a gazdasági válság mellett a szavak, az írás, a beszéd válságát is éljük. De énekünkben is szegények vagyunk. Ne engedjük, hogy felhígítson a világ, az értékeket fel kell mutatni. Csipkerózsikához hasonlította az orgonát, amely 70 év után újra megszólalt.

Az istentisztelet keretén belül ifj. Szombatfalvi József helybeli lelkész ismertette az orgona történetét. 1850-ben készítette Balázs Mózes orgonaépítő, többkevesebb javítással az 1940-es évekig működött, aztán 1948-ban javítás céljából a fémsípokat eltávolították, amelyek azóta sem kerültek vissza. A mostani javítás során teljesen új fémsípok készültek. Az elvégzett munkálatokról Pap Zoltán székelyudvarhelyi orgonaépítő mester beszélt, hangsúlyozva, hogy igyekeztek az eredeti állapotára visszaállítani mind az orgonaház színét, motívumait, mind a belső szerkezetét.

Ékszerként emelkedik ki a karzat síkjából a restaurált hangszer. Lőrinczi Lajos esperes úr, a falu szülötte üdvözölte a kezdeményezést, a megvalósítást, hiszen

az orgona hangja őszintébbé teszi imádságunkat, az Istenhez visz olyan gondolatokat, melyet a szó nem képes. Ember kell hozzá, lélek, aki megszólaltassa, és aki meghallgassa. Pap Attila II. éves orgona szakos egyetemista orgonajátékában a hangszerek királynője betöltötte a templomot, a lélek ösvényein meggyújtott egy fáklyát, ami bevilágítja bensőnk, melengeti szívünk. Számomra megdöbbentő, felemelő érzés volt a mi kis templomunkban olyan orgonajátékot hallani, mit hatalmas, impozáns templomok csöndjében képzeltem csak el.

E szép ünnep alkalmat adott az alsófelsőszentmihályi és fiafalvi gyülekezetek testvérkapcsolatának elindulására. Nagy örömünkre szolgált, hogy vendégül láthattuk, eljöttek hozzánk velünk együtt ünnepelni, hálát adni testvérgyülekezetünk küldöttei.

TAKÁCS ENIKŐ

Mihálydeák Antal fotója

Kitüntetett unitárius szerzők

A magyar kultúra gazdagítása terén érdemeket szerző alkotókat díjazta a budapesti kormány a március idusát megelőző napokban. A kitüntetettek között vannak unitárius szerzők is, akiknek ezúton is

gratulálunk. Március 11-én József Attila-díjban részesült **Farkas Wellmann Endre** székelyudvarhelyi születésű költő, lapszerkesztő, akinek első kötete – *A lelkiismeret aluljárói* – 1997-ben jelent meg. Március 13-án a Pesti Vigadóban került sor a Magyarország Babérkoszorúja díj átadására, melynek

kitüntetettje **Farkas Árpád** József Attila-díjas költő, műfordító, író, szerkesztő, a Magyar Művészeti Akadémia tagja, a sepsiszentgyörgyi unitárius gyülekezet tagja. Első kötete, a *Másnapos ének* 1968-ban jelent meg. Az irodalomtörténet a szerzőt a második Forrás-nemzedékhez sorolja.

NŐK VILÁGA

A nagyobb öröm

ASZTALOS KLÁRA

• Az Unitárius Nők Országos Szövetsége (UNOSZ) és a Nemzetközi Nőtanács (International Women's Convocation, IWC, korábban ICUUW) együttműködése a 2012. évi marosvásárhelyi Unitárius és Unitárius-Univerzalista Nők Második Világtalálkozója előkészítése idején kezdődött, és folyamatosan épült.

A nemzetközi szervezet adománygyűjtése és a testvérgyülekezetek támogatása lehetővé tette nem csak 170 erdélyi és magyarországi nőszövetségi tag részvételét a világtalálkozón, hanem a megmaradt pénzösszeg felhasználását céljaik megvalósítására. Így került sor 2013-2014-ben pályázati alapon 21 projekt pénzbeli támogatására és egy öt modulból álló vezetőképzés megszervezésére.

Nagyobb öröm adni, mint kapni – mondja a népi bölcsesség. Ilyen alapon az UNOSZ vezetősége elhatározta, hogy bekapcsolódik a nemzetközi szervezet jótékonyági tevékenységébe, és ebből a célból adománygyűjtést szervez. A Magyar Unitárius Egyházzal közösen 2015-ben első alkalommal körlevélben kértük az egyházközségek vezetőit és híveit, hogy az anyák napi perselyes adakozásból összegyűlt pénzösszeg egyik felével a nemzetközi nőszervezet célkitűzéseit, a másik felével a helyi nőszövetségek tevékenységét támogassák. Az adakozás nyomán az UNOSZ 2015-ben 660 USD-t utalt

át a nemzetközi nőszervezet számára.

Sztranyiczki Zsófiától, az IWC ügyvezető elnökétől megtudtuk, hogy adományunkkal hozzájárultunk az észak-indiai kászi unitárius közösség asszonyai számára szervezett vezetőképzés költségeihez.

A nemzetközi szervezet és az indiai közösség vezetőinek személyes találkozása nyomán és a létrejött együttműködési megállapodás értelmében öt tanfolyamra ke-

résztevők gyakorlatban bizonyíthatták képességeiket és a tanultak alkalmazását. Az egyes modulokon 25–30 asszony vett részt. A következő témaköröket járták körül az előadók: különböző női szerepek, női jogok, vezetői képességek, a jó vezető jellemzői, kommunikációs képességek fejlesztése, konfliktuskezelés, élni a törvény adta jogokkal a család és a közösség védelmében.

A nemzetközi nőszervezet köszönetét tolmácsolva a tavalyi

Vezetőképző Észak-Indiában

rült sor 2015 októbere és 2016 februárja között. A programok összeállítása rendjén figyelembe vették a kászi közösség asszonyainak igényeit, a helyi kultúrát és hagyományokat, az asszonyok sokféle szerepét az életben. Minden alkalommal jól képzett szakemberek, egyetemi tanárok adták át ismereteiket és tapasztalataikat. Az előadásokat műhelymunka követte, ahol a

adakozók felé az UNOSZ ebben az évben is felkéri az egyházközségeket és a híveket, hogy az anyák napi perselyes adakozással járuljanak hozzá a nemzetközi nőszervezet által kiválasztott projekt megvalósításához, ezzel is kifejezve szolidaritásunkat és összetartozásunkat a világ különböző tájain élő és tevékenykedő hittestvéreinkkel.

Felhívás

Kérjük, éljen a törvény adta lehetőséggel, és személyi jövedelemadójának 2%-át ajánlja fel az Unitárius Nők Országos Szövetségének a támogatására. A szervezet következő adatait a 230-as, illetve a 200-as úrlapra kell beírni:

Denumire entitate nonprofit: ASOCIAȚIA FEMEILOR UNITARIENE DIN ROMANIA (AFUR)

Cod de identificare fiscală: 9343746

Cod bancar (IBAN): RO47BTRL01301205921439XX

Az úrlapok leadási határideje a helyi pénzügyi hivatalokba: május 15.

AZ UNOSZ VEZETŐSÉGE

Világimanap az erdélyi unitárius nőegyletekben

Minden év március első péntekén sor kerül a Keresztény Nők Ökumenikus Világimanapjára a világ több mint 170 országában. 2016-ban a kubai nők állították össze a világimanap liturgiáját. A közös imádkozás szép példának számolóiból tallóznak az alábbiakban. (A beszámolók teljes szövege Facebook-oldalunkon olvasható.)

„A Kárpát-medence magyar ajkú keresztényei huszonnyolc éve csatlakoztak a mozgalomhoz, Gyergyószentmiklóson második alkalommal rendeztük meg e szolidaritást felvállaló napot.

A gyergyószentmiklósi református és unitárius nőszövetség tavaly is, idén is együtt kapcsolódott be a világimanap megszervezésébe. A rendezvénynek ez évben a gyergyószentmiklósi unitárius imaház adott helyet. Különbőféle felekezetű nők, asszonyok gyűltek össze a szeretet és a jézusi gondolat jegyében, amely az idej világimanap vezérlő gondolata: Fogadjátok be a gyermekeket, mert ezzel engem fogadtok be.” (Máthé Gyöngyi, Gyergyószentmiklós)

„1998 óta ez volt a 19. világimanap itt Segesváron. A római katolikus asszonyok után mi, unitáriusok következünk a 2017. évben majd a szervezéssel, aztán a szász evangélikus, a református,

az ortodox és a görögkatolikus asszonyok, ahhoz, hogy a 2021. évben ismét mi zárhassuk a jól bevált, szokásos körforgást.

Mind a hat felekezet asszonyai szép számban ott voltunk az Imanapon, és ami a lényeg, hogy ott voltak a gyermekeink is. A három nyelven felolvasott bibliai versek után (Ézs 11,1–10, valamint Mk 10,13–16) a szervezők egy pantomim jelenettel játszották el a történetet, amely szerint Galilea egyik falujában Jézus tanítás után leült a pálmafák árnyékában, és az édesanyák kisgyermeküket vittek hozzá, hogy megáldja őket.” (Benedek Enikő, Segesvár)

„A moderátor, Bancsea Gábor tiszteletes úr így szólt: »Addig, amíg gyermek születik, addig Isten nem mondott le a világról.« Mátyás Judit köri nőszövetségi elnöknő köszöntő szavai után Zsigmond Emese tanárnő és két vallásórás gyermek ismertette Kuba történetét, földrajzát, helyzetét: Az egzotikus, egyedi kulturális és természeti értékekkel rendelkező sziget megművelt földjét például zöld krokodilhoz hasonlította.” (Ferenczi Mária-Magdolna, Sepsiszentgyörgy)

„Érdekesekek, tanulságosak és egyediek voltak a kubai nők számunkra megfogalmazott üzenetei:

»Ünnepelünk Isten nevében, aki meghív bennünket az igazságosság és békeesség birodalmába: Jézus Krisztus nevében (...) és a

Szentlélek nevében (...) mely álmainkat és reményeinket élteni.«

»Mint megannyi korombeli keresztény asszony, a minket érő diszkrimináció ellenére is megtartjuk az Istenbe vetett hitünket és istentiszteleti alkalmainkat. Isten ígését továbbadtuk unokáinknak. Általunk megtanulták, hogy Isten szereti őket, és elkezdtek hinni Őbenne. Még akkor is megnyitottuk templomaink kapuit, amikor csak kevesen jöttek el. Mi voltunk az élő kövek (...) Isten ígését örömmel fogadja be népünk.«” (Bakó Irén, Torockószentgyörgy)

„A történelmi felekezetek nőszövetségei ismét szép együttműködésről tettek bizonyosságot. A kubai asszonyok által elkészített programot a szentlélek eljövételét ábrázoló oltárkép alatt olvasták a nőszövetségi képviselők, lelkészek és lelkipásztornők.” (Pálffy Anna-Mária, Szatmárnémeti)

„A nőszövetség tagjai nagy asztalt díszítettek fel kubai jellegzetességekkel: tárgyakkal, kubai zászlóval, gitárral, bibliával, gyümölcsökkel, égő gyertyákkal, ami elnyerte a jelenlévők tetszését és elismerését. Az egymáshoz való közeledés, egymás hitének jobb megismerése öröm és kihívás volt egyben. A templom tele volt, ami bizonyította a város összes nőszövetségeinek és a híveknek érdeklődését.” (Szeredai Irma, Marosvásárhely–Kövesdomb)

Összekapaszkodva

Február 27-én viszontlátogatóban jártak Sepsiszentgyörgyön a Csíkszeredai Nőszövetség tagjai.

Vánca Csilla elnöknőnk kezdeményezésére 2015. március 29-én mi tettük meg az első lépéseket, amikor meglátogattuk a csíkszeredai és gyergyószentmiklósi nőszövetség tagjait.

A József Lajos tanácsteremben imára kulcsolt kézzel hallgattuk Solymosi Alpár asztali áldását,

majd városnézőbe indultunk Horváth Pirokska ny. földrajz szakos tanárnő vezetésével. A Vadászmúzeumba is benéztünk, majd a finom ebéd elfogyasztása után elnöknőnk bemutatta nőszövetségünk történetét, terveinket, amelyek közül kiemelte, hogy az augusztus 27-i Országos Nőkonferencia megszervezésére készülünk.

Szöke Ilona csíkszeredai nőszövetségi elnöknő tevékenységüket osztotta meg velünk, majd Solymosi tiszteletes úr vette át a szót, mel-

tatva egyháza dalnokait és segédjüket, a jelen levő Sas Józsefet.

Bemutattuk új helyiségeinket, templomunkat. Solymosi lelkész úr zongorakiséréte mellett együtt énekeltünk, imádkoztunk az egy Istenünkhöz: tartsd meg, Uram, asszonyaid, hívő népedet!

E tapasztalatcsere, az együttléti öröme arra biztat, hogy folytatni kell e jó testvérkapcsolatot, mert egymásba kapaszkodva erőt merítünk a folytatáshoz.

FERENCZI MÁRIA-MAGDOLNA

IFJÚSÁGI OLDAL

Pillanatok egy vezetőképzőből: vallás a fiatalok életében

Manapság igencsak sokat lehet hallani olyan kijelentéseket, hogy „ezek a mai fiatalok ilyenek, olyanok...”, „Bezzeg a mi időnkben nem így volt...”, és sorolhatnánk. Nagyszülők, szülők és bizony olykor lelkészek is panaszkodnak, bosszankodnak a mai fiatalok viselkedése, hozzáállása miatt: nem érdekli őket más, csak a saját világuk. A vallásos élet, az istentiszteleteken való részvétel is közömbös számukra, eleget tesznek az elvárásoknak, ha az kötelező. Azonban a kérdést mélyebben vizsgálva láthatjuk, hogy a mai fiataloknak igényük van a vallásos életmódra. Bár nem azokban a formákban, nem abban a vonatkozásban, amit nagyszüleinktől ismerünk, de a fiatalok életében igenis jelen van a vallásosság.

A vallásosság mára tágabb értelmet nyert. Vallásosnak lenni nem azt jelenti, hogy egy merev, berögzült eszméssel rendelkező felekezethez tartozunk, és annak hitelveit vakon követjük, redukálva a hitet a káték és rendszeres teológiák magyarázataira, a vallás ennél sokkal többet jelent. Folyamatos „úton” levést, keresést, azaz bizonyos értelemben életformát jelent, valami olyant, ami úgy különböztet meg, hogy közben *többé, mássá* formál. A rutinos formulák, a skatulya, a szűklátókörűség nem tetszetős, eltávolodást eredményez. A fiatalok a vallásban szabadságot keresnek, önmegvalósítást, mélységeket, azt a többletet, amit csak a vallástól, a vallásosságtól kaphatnak meg. Az ember ugyanis „*önmaga és Isten iránti kíváncsiságból született*”, nem zárható tehát vallásossága bizonyos normák és keretek közé.

Örökös átutazókként a mindig újat, a mindig jobbat keressük, hajt a vágy a valami *más* felé... talán olykor meg sem tudjuk fogalmazni, vagy ellentétekben

mondjuk el, hogy mit, de keressük. Közben pedig mintha sokszor az életünket is ellentmondások határoznák meg. Biztos pontokat, kapaszkodókat keresünk, talán igazi valónkat... Istent keressük, azt a megfoghatatlant, aki által megvalósulhat ez a többé válás. Azt hiszem, ezt jelenti a fiataloknak, nekünk, vallásosnak lenni. De hogyan lesz ez valósággá? Hogyan építjük ezt a sajátos világot? Úgy, hogy megpróbálunk tartozni valahová, olyan közösségekhez, amelyek olyan értékeket képviselnek, amit magunkénak érzünk. Úgy, hogy megpróbáljuk a nagy világot otthonunkká formálni, és megpróbálunk adni, és hagyni benne legalább egy hangot magunkból. Olyan közegeket keresünk, ahol adott a biztonság, az elfogadás és elismerés, ahol egymást „*építjük és szépítjük*”, egymás által lehetünk többek. Hiszen leginkább az összehasonlítás révén ismerjük meg magunkat, és tudjuk meg, mik vagyunk, és hogyan lehetünk mind jobban azzá, amivé lennünk kell.

Ilyenformán a fiatalok számára nyilvánvaló, hogy „*a világnak sok a közepe, mindenki számára más, és mindenki a maga körének a középpontjában van*”. Tudják, hogy a másik csak egy rőfnyire áll tőlük, de körülötte is egy világ van, amelynek közepén nem Ők állnak, hanem éppen a Másik, és ezt tiszteletben tartják. A vallás ily módon való megélése érzékelteti, hogy bár a saját világának ki-ki egyenként a közepe, azért mindenik világ egyformán valóságos, mert ezek a „*világok nincsenek messze egymástól, érintkeznek egymással, hiszen Isten szorosán egybefonja, egybeköti azokat*”.

Fiatalként vallásosnak lenni tehát olyan életformát jelent, amely által *többé, mássá* válhatunk, amelyet a közösségben, együtt tehetünk teljessé. A vallás tulajdonképpen három lépés: egy Isten, egy önmagunk és egy embertársaink felé.

MAGYARI ZITA EMESE

Dekameron-rulett a közös utakon

Az elmúlt időszakban valamiért mindig úgy adódik, hogy az ODFIE-s utazásainkról én írok, és ezt mindig hálásan és szívesen teszem. Azért is szeretem megírni az utazós élményeinket, mert mindig többek és mások, mint a többi. Mindegyik út hordoz magában valamit, amit csak a pillanatok hevében fedezünk fel, amit akkor és ott élünk át. Utána már csak mi tudjuk, hogy miért jó újra és újra felidézni...

Február utolsó hétvégén is egy ilyen utazáson vettünk részt, amikor is tizenheten elindultunk a kincses városból, hogy először a magyarországi Géberjénben mutassuk be a *Dekameron-rulett* című színdarabot, amely elröpít a cizellált olasz Firenzébe, és

Boccaccio történeteiből ad egy kis ízelítőt rulettként, amelyet a közönség forgat. Ezt követően a budapesti unitárius egyházközséghez látogattunk el, ahol ugyancsak a rulettet pörgettük meg, majd egy közös útra hívtuk a jelenlévőket ifjúsági istentisztelet keretén belül. Vittünk egy kicsit magunkból, és hagytunk is: vidámságot, lelkesedést, erdélyi ízvilágot és a vizionálás reményét.

A hétvége alatt megtanultuk, hogy milyen a „*jóú kis kávé*”. Megtanultuk, hogy bárhova mehetünk, úgy is az fog számítani, hogy kik a társaink. Az utazásunk alatt átélt élményeket gondosan kisimítottuk, majd szépen összefogtuk, és elraktuk a lelkünk azon zugába, ahol a legkedvesebbeket őrizzük.

BAROTHI BRIGITTA

Körút a székelykeresztúri egyházkörben

2016 márciusának 11-én Hajni, Eszter, Boti, Tamás és Árpai elindultak egyletlátogató körútra a székelykeresztúri egyházkörben. A fehér Opelben üvöltött a zene, fejünkben még a próbaérettségi tételek, a megsütött bundáskenyér és a munka járt, de nyolc egylet várt a hétvégén sok-sok szeretettel, sütivel, mosollyal-öleléssel, tenni-, tanulni- és szórakozni-akarással. Így hát elindultunk!

Első megállónk Korond volt, ahol a fiatalok „darábosan” érkeztek, ki messzebbről, ki közelebből, de a végére jó kis csapat gyűlt össze, amely igazán értett a csapatmunkához, és az egyletesek, ripsz-ropsz, teljesítették a rájuk kiszabott feladatokat. A meleg teremből nem szívesen dugtuk ki az orrunkat, de várt ránk Székelyszentmihály, ahova szintén mi érkeztünk elsőnek.

A korai érkezésnek köszönhetően kaptunk az alkalmon, hogy kissé megalapozzuk a hangulatot, és a maximumot nyújtsuk ismét. A fiatalok találkozásai nem rendszeresek, ezért meglepetés volt, hogy szép számban fogadták csapatunkat. Az este hangulatát az asztalon talált temérdek süti fokozta, amely seperc alatt el is fogyott. Az egyházkör facebookos csoportjában gyűltek a fényképek, amely bizonyította, hogy a szentmihályi egyletesek is teljesítették a csapatfeladatokat.

A bencédi egyletesek meleg kávéval, reggelivel és jókedvvel vártak bennünket. Ennél jobban nem is kezdhettük volna a szombatot. A csapat gyorsan és hatékonyan teljesítette a feladatokat: gyűltek a tárgyak, egyletportré, a földgömbön pedig az egyletes emlékek. Miután egy jót beszélgettünk, cetlikre írt üzenetekkel engedtek tovább utunkra.

A következő állomáson a tarcsafalvi fiatalok vártak bennünket, akik megmutatták, hogy mennyire talpraesett kis társaság is ők, a csapatépítő játékokban a legkreatívabbak egyike. Öröm volt hallani,

hogy bár még igencsak fiatalok, de érdeklődnek az ODFIE rendezvényei iránt.

Szentábrahám nem okozott csalódást ezúttal sem. Igen szép számban fogadtak, és amellet, hogy teljesítették a csapatfeladatokat, arra is jutott idejük, hogy megvicceljenek. A jó hangulatot gitárral fokoztuk, és úgy éreztük, hogy igazi ODFIE-s perceket éltünk meg körükben.

Keresztúrra érkezve csapatunkat vacsorával várták a fiatalok. A szeretetteljes fogadtatást mi sem bizonyította jobban, mint hogy a konyhában szorgoskodó fiatalok részéről jókedv, zene, nevetés fogadott minket. Az egyletezés is éppen ilyen vidám perceket nyújtott, meg talán bensőségeséget is...

A vasárnapot áhítattal kezdtük, a kissolymosi fiatalokkal. Az egylet rátermettségét a játékok megoldásai bizonyították. A hideg ellenére nem fogyott lelkesedésünk és energiánk, a beszélgetés sem maradt el,

Csapatuk létszáma kissé megfogyott, de hisszük, hogy ugyanolyan lelkesedéssel vesznek részt majd az ODFIE tevékenységeiben, mint ezelőtt.

Aztán továbbindultunk, mert Alsóboldogfalván újabb csapat várta a körutasokat. Annak ellenére, hogy már eléggé fáradtak voltunk, nem hagytuk magunkat. Játszottunk, beszélgettünk, kiosztottuk a feladataikat, és végül próbáltunk egy csipetet adni az egylet szépségeiből. (Erre talán még mindig emlékeztek is őket a post-it cetlik, amelyeket hagytunk magunk után, ott IS!)

Körutunk végén megállapítottuk, hogy jövő hétvégén megint körutazunk. Ez a kijelentés biztosít mindenkit arról, hogy nagyon jól éreztük magunkat! Bár nem jövő hétvégén, de a közeljövőben még számíthatnak az egyházköri egyletes rendezvényre, mert a fejünkbe vettük, hogy „még csak most kezdődik”! ..Hisz nekünk van a legjobb egyházkörünk!

A KÖRUTASOK

EGYHÁZUNK HÍREI

● **Február 25-én a Kolozsvár-Belvárosi Unitárius Egyházközség** gyülekezeti termében tanácskozássra került sor, melynek célja egy segítő hálózat létrehozása volt. A segítségnyújtás tervezett területei: az orvos és a rászorulóknak közötti anyanyelvi kommunikáció elősegítése önkéntes tolmácsokkal és magyarul beszélő egészségügyi alkalmazottak segítségével, a diszkriminatív viszonyulások és visszaélések nyilvánosságra hozatala, valamint azok jogorvoslása, a pozitív orvosi viszonyulások népszerűsítése, alkalmi szállás- és étkezési lehetőségek feltérképezése, tájékozódást nyújtó kíséret biztosítása, továbbá a betegek jogainak közismertté tétele. A Hippokratész házörzője nevű kezdeményezés nyitott minden segítő szándékú szervezet, intézmény és magánszemély számára, akik az említett területek bármelyikén szeretnének együttműködni közös céljainkért. A csatlakozni kívánók a 0740-974-060-as (Rácz Norbert Zsolt) telefonszámon vagy a racznorbert@gmail.com elektronikus postáción jelezhetik szándékukat.

● **A Kökösi Unitárius Egyházközség február 27-én tartotta Bartha Alpár lelkész beiktató ünnepségét.** A beiktató beszédet Bálint Benczédi Ferenc püspök tartotta, a beiktatást Török István, a Háromszék-Felsőfehéri Unitárius Egyházkör esperese végezte.

● **A Felsőrákosai Unitárius Egyházközségben február 28-án 14 órától került sor Kotecz József lelkész kibúcsúzó istentiszteletére.** A Magyar Unitárius Egyház nevében Bálint Benczédi Ferenc püspök köszönte meg Kotecz József lelkésznek a negyvenévi lelkészi szolgálatát Isten, ember és az anyaszentegyház ügyében.

● **Egyházunkban a húsvétot megelőző időszakban gondnok-presbiteri értekezleteket szer-**

veztek. A világi egyházi tisztségviselők hatékonyabb tájékoztatása és az egyházi életben való eredményesebb részvétele érdekében szervezett találkozók idén az alábbi menetrend szerint zajlottak:

- a Kolozs-Tordai Egyházközségben: február 13-án, Sinfalván;
- a Marosi Egyházközségben: március 5-én, a Bolyai téri Egyházközségben;
- a Küküllői Egyházközségben: március 5-én, Ádámoson;
- a Székelykeresztúri Egyházközségben: február 20-án, Székelykeresztúron;
- a Székelyudvarhelyi Egyházközségben: február 20-án, Homoródjánosfalván;
- a Háromszék-Felsőfehéri Egyházközségben: március 12-én, Árkoson;
- a Magyarországi Egyházkerületben: február 20-án, Budapesten a Nagy Ignác utcai Egyházközségben.

Az értekezletek a főgondnokok egyházi helyzetértékelésével kezdődtek, majd előadásokra került sor, illetve a sajátos egyházköri vagy egyházközségi gondok, eredmények is megbeszélésre kerültek.

● **A Püspöki Vizitáció április 9–10-én a Petrozsényi Unitárius Egyházközségbe látogat.** A Petrozsényi Unitárius Egyházközségben az utolsó Püspöki Vizitáció 1968 május 25-én volt, amikor dr. Kiss Elek unitárius püspök látogatta meg a Fazakas Endre lelkész által pasztorált közösséget.

Egyházköri hírek

● **Háromszék-Felsőfehéri Egyházkör:**

Február 21-én a Vargyasi Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet a Halmágyi Evangélikus-Lutheránus Egyházközség meghívására előadta *Isten a metrón* című színdarabját.

Február 27-én tartotta munkavégését Sepsiszentgyörgyön a Gondviselés Segélyszervezet.

Március 13-án került sor Fehér János művészettörténész *A bölöni*

unitárius templomvár c. kötetének bemutatására.

Március 15-én az árkosi ünnepi istentiszteletet közvetítette élőben az MTVA. Ünnepi szónok Biró Attila helybeli lelkész volt.

● **Marosi Egyházkör:**

A Marosvásárhely-Kövesdombi unitárius templomban február 29. és március 4. között került sor a hitelesítő imahétre.

Marosvásárhelyen a Kövesdombi unitárius templomban március 11-én megbeszélésre került sor a szeretetszolgálatról a Marosi Egyházközségben.

A marosvásárhelyi Bolyai téri templomban március 9-én került sor a Marosi Unitárius Egyházkör lelkészeinek I. évnegyedi értekezletére, majd március 11–12. napján került sor az egyetemes énekvezérelés továbbképzőre.

Kiss Zsuzsanna ikland-nagyernyei lelkész imaláncot indított a Marosi Egyházkör egyházközségeinek nőszövetségei számára. Az imalánc együttléteire több egyházközségben is sor került, amelyekbe más egyházközségek asszonyai is bekapcsolódtak.

● **Kolozs-Tordai Egyházkör:**

Március 6-án vasárnap Alsófelső-szentmihályon tartották az Együtt Isten Völgyében találkozót. A közösségi alkalommal egybekötött istentiszteleten Csécs Márton torockói lelkész mondott imát, Pap Mária püspöki titkár prédikált. A Balázs Ferenc Népfőiskola meghívottja Lezsák Sándor, a Magyar Országgyűlés alelnöke, tiszteletbeli unitárius, aki Hungarikumok, külföldi értéktárak címmel tartott előadást. Bálint Róbert Zoltán mészki lelkész mutatta be Farkas Dénes nyugalmazott unitárius lelkész *Jégaszalás* című könyvét.

Az egyházkör vezetősége szervezésében került sor az első évnegyedi lelkészi értekezletre március 7-én, hétfőn a torockói Duna Házban.

Thordai János zsoltárából idézünk. Első rész:	Adósságot megad	Szibériai folyam	Viszont	Csernátón vára	Magyar kártyajáték		Málta autójele	Estefele!	Gyom	Eredetileg rakodó- munkás	Feszítő- eszköz	Olasz tévé- csatorna	Ráérősen borozik		
Intézményt létrehoz						Az idézet befejezése Idegen férfinév								T	
Hang- szeres együttes							Magyar író volt (Imre) Vízben tisztít								
Nagybirtok								Középen szór! Newton			Női név Oleg ..., ukrán focista				
Becézett Rodica				Régies hangulatú Írország sa- ját nyelvén				Anglia autójele Jövendőt mond				Kutya háza Menekül			
Nitrogén vegyjele	Helyeslés Geminál							Mottó Palotai ... magyar író- nő volt							
Idegen levegő			Imola becézve Öreg				Traktorral gereblyél Részben folytat!								
A szélein kerek!		Hasonló Tagadás								Majdnem nesztelen Slágerlista					
Nagy állóvíz						Robbanó- szer Sugár							Kérdőhang Időmérő építménye		
Vén				Szigetlakó nép Ír terror- szervezet			Női név becézve Csaba, becézve					Indok Strázsál			
Vers- csengő			Számár mondja Időmérő eszköz		Bogár szerve Megkérdő- jelezés						Svéd aprópénz Lekvár				
A szélein vált!		Fonóesz- köze van Mondatrész						Svéd autójel Hozzá- tartozó		Okmány Ásványi fűszer					
Észak	Mátka Csodál- kozik				Seben lesz Stan társa				Tűzet éleszt Magyar folyó					Lószín	
Szemé- lyénél				Mario- nettező Indokkal kapcsolatos							A panasz szava Kelt mint fent, röviden				
... Sumac, perui énekesnő			Ignác Rózsa regénye Lám							Kálium vegyjele Opus, röviden		Skálahang Félpénz!			
Ritka női név					Vezérkos A tárgy ragja										
	O												NY		

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

Kiadja a Magyar Unitárius Egyház, Kolozsvár
Alapítási év: 1888. Új sorozat (1990-től)

Szerkesztőség: dr. Czire Szabolcs főszerkesztő, dr. Andorkó Júlia Eszter szerkesztő

Munkatársak: Asztalos Klára (Nők Világa), Czire Alpár (fotó), Forrai Tibor (keresztrejtvény), Gergely Noémi (ifjúsági oldal), Márkó László (médiareferens, honlap), Nagy Henrietta (gyermekoldal), Szabó László (Szeretetszolgálat)

Tördelés: Virág Péter. Olvasószerkesztő: Kürti Miklós

Készült a kolozsvári Gloria Nyomdában.

A szerkesztőség postacíme: 400105 Cluj, B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9. tel./fax: (0)264-593236/(0)264-595927

kozlony@unitarius.org

A lapszám megjeleníthető: kozlony.unitarius.org

Lapterjesztés és adminisztráció: **Gáspár Péter és Mezei Melinda**. A lapok kiszállításával kapcsolatos felvilágosítás: **Verbum Egyesület, Gál György Attila**, tel.: 0264-596478

A kéziratok szerkesztőségbe érkezésének határideje: a tárgy-hó előtti hónap **15-e**. Kéziratokat nem örzünk meg, és nem küldünk vissza. Közlésre szánt fényképeket kérésre vissza-küldünk. A lapban közölt írá-sok nem tükrözik feltétlenül a szerkesztőség nézeteit.

ISSN 1220-8418

Kedves barangolók!

Áprilisban én sem egyedül indultam el a felfedező utamra, Isten országában mellém szegődött egy jó barát, és így együtt járjuk be a Földet a költők verseivel és veletek. Utazgatunk a versek világában, ahol a költők betűkbe, verssorokba foglalták érzéseiket, és milyen jó érzés egy-egy szakasz végén elidőzni és csüngni a vers ritmusán. Velünk tartotok? A bolondos április 11. napján megpihenünk egy verssel a természetben, hiszen a költészet napját ünnepeljük. Ez a nap szorosan kapcsolódik egy neves költőnk születésének időpontjával, és ha megfejtitek a keresztrejtvényt, megtudhatjátok ki is volt ő. A vers a lélek felmelengetője, az érzések megfogalmazója, ezért hát arra buzdítunk benneteket, hogy olvassatok minél több verset, és éljétek át mindazt, amit rejtegetnek a verssorok.

Sok költőnk a természetből ihletődött, és ott kereste a jó Istent. Április 22-én, a Föld napján, és nemcsak: hanem az év többi napján is keresnünk kell, hogy melyek azok a jelek, ahol felismerhetjük a Gondviselőnket. Az unitárius emberek mindig fontosnak tartották a természet védelmét, mert ez az a hely, amelyet ajándékba kaptunk, és amelyet vigyázni és tisztelni kell. Áprilisban igyekezzetek jobban óvni a természetet! Figyeljete, hogy hova dobjátok a szemetet, mert ez a Föld, mindannyiunk kincse.

Kinek a születési évfordulójához kapcsolódik a magyar költészet napja?

1. „... vitéz”, Petőfi Sándor költeménye
2. Nagy vízhozamú, természeti kincs
3. Óvni, védelmezni szinonimája
4. A költők műve a ...
5. Az unitárius emberek fontosnak tartják a ... védelmét
6. Az erdők vénei
7. Ékes, édes anyanyelvünk a ...
8. Milyen évszakban vagyunk most?
9. Ezzel az eszközzel tájékozódtak régen
10. A bolondos hónap
11. Melyik bolygón élünk?
12. ... Endre, magyar költő

Istenem

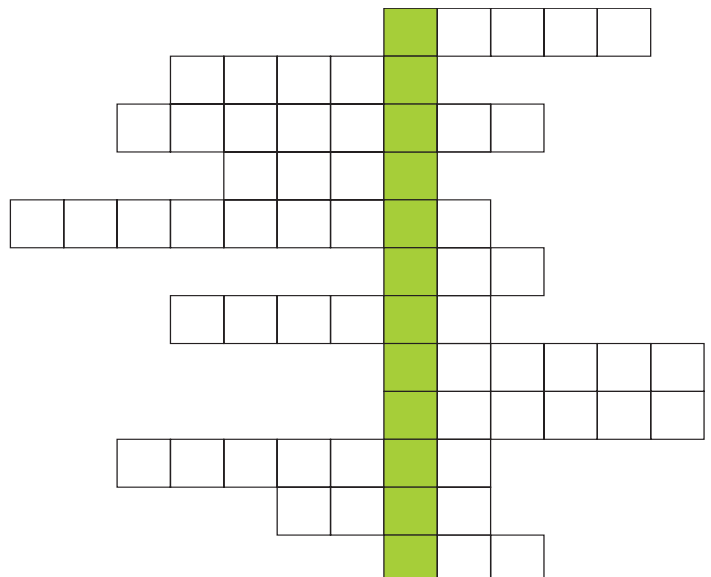
Dolgaim elől rejtegetlek
Istenem, én nagyon szeretlek.
Ha rikkancs volna mesterséged,
segítnék kiabálni néked.

Hogyha egy szántóvető lennél,
segítnék akkor is mindennél.
A lovadat is szeretném
és szépen, okosan vezetném.

Vagy inkább ekeszarvat fogva
szántanék én is a nyomodba,
a szikre figyelnék, hogy ottan,
a vasat még mélyebbre nyomjam.

Ha csósz volnál, hogy óvd a sarjat
én zavarnám a fele varjat.
S bármi efféle volna munkád,
velem azt soha meg nem unnád.

Ha nevetnél, én is örülnék,
vacsora után melléd ülnék,
pipámat egy kicsit elkérnéd
s én hosszan, mindent elbeszelnék.

Bölöni Farkas Sándor újra otthon

• Számtalan emlékezésen megidézte jeles szülöttét a szülőfalu, különösképpen akkor, amikor elhelyezték mellszobrát a Templomdomb oldalában. Március idusán életének egy olyan részletével ismerkedett a szülőfalu, amelyről kevesebbet olvashatott az egybegyűlt népes hallgatóság, különösképpen a fiatalság, ugyanis a padokban ott ültek a nevét viselő helybeli általános iskola hetedik-nyolcadikos tanulói is. A Szurduk árka melletti új bölöni gyógykezelő központ nagyterme adott helyet egy könyvismertetőnek és egy vívójáték-bemutatónak.

Bölön nagy szülötte, a korabeli „erdélyi sportvezető” ugyanis vívóiskolát alapított a kincses városban a kor erdélyi ifjainak, egy, a nemzeti jellem fejlesztését szolgáló olyan intézményt, amelynek tanítványai a hamarosan bekövetkező „magyar szabadságharc idején helytállásról és önfeláldozásról tettek tanúbizonyítást”, sokan életüket adva a szabadságért. A XI. vörössipkás zászlóalj, mely bátorságával tüntette ki magát a szabadságharc alatt, jobbára kolozsvári diákokból és ifjakkból verbuválódott. Erről beszélt a frangepáns és rövid bemutatón Killyéni András-Péter kolozsvári sporttörténész-újságíró, a bemutató tárgyát képező és a sepsiszentgyörgyi Háromszék Vármegye Kiadó közel 40 oldalas kiadványának a szerzője, a Sepsiszentgyörgyön megjelenő Háromszék napilap külső munkatársa.

Újdonságként élte meg a hallgatóság azt is, hogy a kiadványban megemlített jeles vívómesterek egyike éppen a bölöni születésű Uzoni Antal kolozsvári vívómester, unitárius lelkész fia volt!

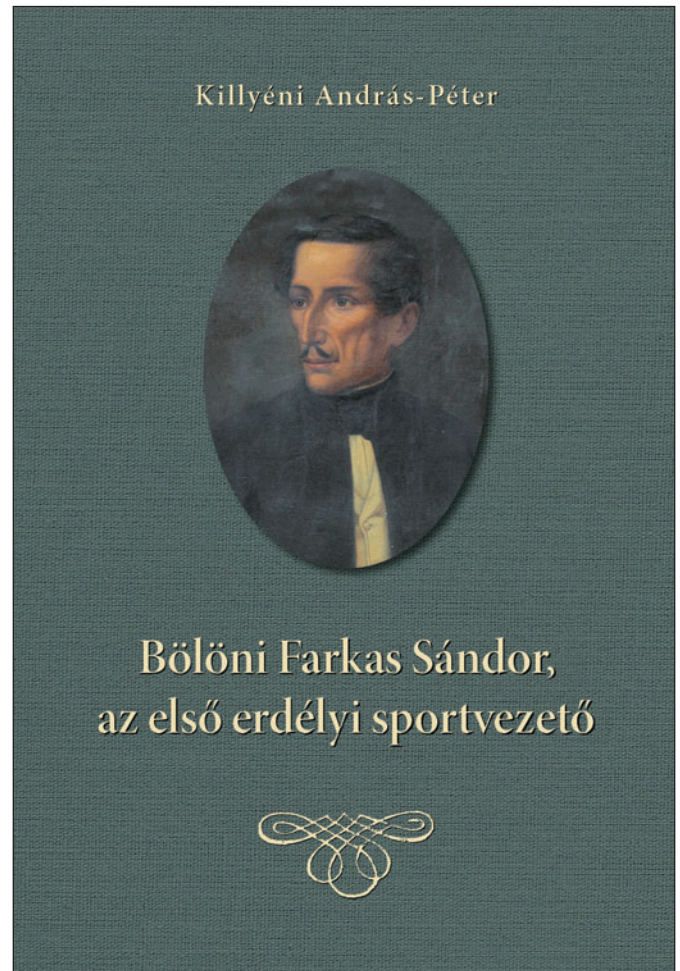
A sepsiszentgyörgyi ARTprinter Studio bemutatott kiadványa egyben az akkor közelgő március 15-i ünnepet is köszöntötte, ugyanis a vetítéssel egybekötött bemutatón a szerző felelevenítette Gaetano Biasini kolozsvári jeles vívómester emlékét, akinek emléktáblával megjelölt, ma is álló „szálló-házában” – több jeles személyiség mellett – Petőfi Sándor is megszállt. A napóleoni hadjáratok során Bécsbe került katonát, Biasinit gróf Bélydy Ferenc győzte meg, hogy jöjjön Kolozsvárra, és itt nyissa meg vívóiskoláját.

Hogy az elmondottak a hallgatóság számára nem egy áporodott-avas és régi sportág emlékét idézték, arról a rendezvényszervező Imreh-Martón István sepsiszentgyörgyi művelődés-központi igazgató és

neje, Imreh-Martón Enikő mint víváskedvelők és gyakorlók is meggyőztek: bemutatták-szemléltették a vívásművészetnek mint nemes sportágnak alapozzatait, meggyőzve arról a kívülállót, hogy a vívósport napjainknak is élő és hasznos funkciókat betöltő ágazata.

A rendezvény a kiadvány dedikálásával zárult, amelyet ajándékként vihettek haza bölöniek. Végeztül az is kiderült, hogy Kilyén András-Péter szerző-előadót nemcsak neve, hanem unitárius felmenőinek származása is köti Sepsiszentgyörgy városrészeként jól ismert Kilyén településhez, ahhoz a faluhoz, melynek nevét Ferencz József püspökünk is saját előneveként használt.

KISGYÖRGY ZOLTÁN

Asztalos Klára UNOSZ-titkár (Kolozsvár), **Barothi Brigitta** egyetemi hallgató (Kolozsvár), **Fehér János** művészettörténész (Barót), **Ferenczi Mária-Magdolna** agrármérnök (Sepsiszentgyörgy), **Finta Klára** középiskolás (Kolozsvár), **Furu Árpád** építészeti tanácsadó (Kolozsvár), **Gálfalvi Gábor** ny. igazgató (Alsóboldogfalva), **Jakabházi Béla Botond** lelkész (Nyárádgálfalva), **Józsa István Lajos** lelkész (Torda), **Kisgyörgy Zoltán** újságíró (Sepsiszentgyörgy), **Magyari Zita Emese** ODFIE belkapcsolati szakosztály-vezető (Kolozsvár), **Márk Attila** vallás tanár (Árkos), **Moldován-Szere dai Noémi** lelkész (Csekefalva), **Molnár Dániel** egyetemi hallgató (Kökös-Budapest), **Takács Enikő** történelemtanár (Fiatfalva)